

Megjelenik a politikai, tudományos és művészeti lap minden héten kétszer Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósításokon kívül, Hirtölje közöl minden hirdetőt egy negyedszert sorától öt krajczárért pengőben.

VILÁG

SZOMBAT, június 22.

Minden közlés, a Világ szerkesztő-hivatalának, (Uri-utca 430 sz. a Horvát-názban 1 emel.) cím alatt kértetik beküldetni.

Nem-rendes levelezők kértetik az Intézethez bérmentesen küldeni közléseiket.

Tisztelettel jelentem az olvasó közönségnek, hogy folyó Junius 30kán a 'Világ' című politikai lap megszűnik. Helyébe a BUDAPESTI HIRADÓ lép.

A BUDAPESTI HIRADÓ gr. Dessewffy Emil egyenes feügylése és folytonos közremunkálása mellett a 'Világ'nak mostani alakjában fog megjelenni. Előfizetési ár: helyben öt forint, postán hat forint pengőben. Előfizethető Pesten a Kiadó-hivatalban (gránátosutca Dlauhy-ház, 466. szám alatt); vidéken minden királyi postahivatalnál. — Külföldre járati kívánt példányok iránt a megrendelések, csupán a bécsi cs. kir. főpostahivatal útján történhetnek.

Borsos Márton
tulajdonos.

Tartalom.

Fiumei vasút II. Fővárosi hírek és események. Kine ezések. Gyászír. Másodszori felhívás a Magyar kereskedelmi társaság első részvényrészlet befizetésére. Országgyűlési tudósítások (Elsőleges közlés a június 18, 19 és 20kai mindkét táblai országos ülésekről.) Részletes leírása a június 14kai CLXIX. alsótáblai országos ülés vitaközlésének a kerületek elrendezése tárgyában. — Részletei a jun. 21kai főrendi tanácskozásának a jászkun és hajdúkerületek rendezése fölött. Csatolmányul I) Izenete a K. és RRnek a mgos FÖRRhez a vallástárgyában f. 1844. évi márt. 25kén költ k. kir. válasz iránt. 2) Felirási javaslat a vallás tárgyában az 1844. márt. 25ről érkezett k. kir. válasza. 3) Második izenete a K. és RRnek a vallásbeli közönséges súlyok és nehézségek tárgyában a mgos FÖRRhez. Pozsonyi újdonságok — Megyei közlés: (Nyitási tisztválasztás eredménye.) — Kir. városok köréből (Szabadka város tisztújítása.)

Nagybritannia (Szász király a parlamentben. Az orosz czár látogatásai. Hadi szemle és gyakorlat. Velemény politikai viszonyok iránt. Kérvények és felirás O'Connell bebörtönözötése ellen.) — Franciaország (Kikötők javítása. Ünnepek Versaillesban. A Courier Français az angolok ellen. Orkan Bourbon-szigeten. Aggodalom Algir miatt. Az iparműkiállítás vizár ronja meg. Az Univer's véleménye a czár utazása iránt. Czirkálás a marokkói parton.) Spanyolország (A királynék Barcelonában. Torzképek. Ellenek az anyakirályné ellen. A Maestrazóban csend. Ujabb kegyetlenség a marokkóiak ellen.) — Németalföld (A czár váratik.) — Németország. — Svédhon. — Montenegro. — Törökország (A zultán hadai győztek.) — Északamerika (Mozgalmak Mexico ellen.) — Hayti (Neger elnök.)

Egyesületi és intézeti közlések. Pesti müegyesület. — Népkönyvtár. — Egyesület. Ipari egyesület (Adakozások.) — Magyar Gazd. Egyesület júniusi közgyűlése. (Folytatás.)
Nemzeti színház. (Népmelodiai pályaművek iránt.)
Hírnap kalászok.
Hivatalos és magán-hírdetések. Gözhajók járása. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavizálás.

Pest, június 22. 1844.

Fiumei vasút.

II.

Nincs egy edes reményünk, mint az alduna-fiumei vasút minél előbbi létesítését meg a folyamatban levő országgyűlésen elhatározatát látni. Azonban az előzményeket — e létesítés miképeni módja körül — nem a legkevesetebbnek tapasztaljuk. Látjuk ugyan is, hogy a szegény magyar nemzetnek, mint mindig, ugy ezen fontos, jövőhatározó ügyben is nemcsak leírhatlan apathiával, rosakarattal ben a hazában; de külföldi ellenséggel és ármányokkal is váltig kell küzdenie!

Miután a duna-fiumei vasút ügye az országos választmány munkálatiban szőnyegre került, s ezen választmány javaslata az iránt, hogy a vasutak szatólias jövedelem-biztosítás mellett vállalkozókra bizassék, közzé tétetett: mi lön természetesen, mint hogy a sok belküzdes után ennyire tenyészett fiumei vaspálya megsemmisítésére külföldi vállalkozók ajánlkozzanak. 'S különösen Triest, mely emelkedését legnagyobb részben a magyar termékek kivitelének köszönheti, az őt e részben fenyegető veszélyt, mondhatnók, halálos dőfést elhárítandó, mozogni kezdett; 's miután odavaló kereskedési elleneink, érdeköknél fogva, a nemzet figyelmét mindenféle manoeuvreök, megtámadások 's gunyolások által Fiuméről elvonni nem tudák: egy triesti ur, ki mint köztudomásra van, minden nyaktörő vállalatnál, mint „Ördög-Robertben“ a eselszövő, vészkeszítő „Bertram“ jelentkezni szokott, egy ismeretlen társaság nevében mint vállalkozó ajánlkozik a vukovár-fiumei vasút megépítésére, 's megkísérti a kérdésszerű utolsó percében is: vajjon nem lehetne-e ez ügyet kijátszani, vagy legalább Triest hasznára fordítani?

Mi, valamint az illy eselszövényes taktikákon felakadni már nem tudunk: ugy az erők e megfeszítésén a triestiek részéről, épen nem csudálkozunk; mert bárha egykedvűséget negélyeztek is eddigelő törekvéseink felett, mindazáltal jól tudják, hogy az alduna-fiumei vasút létrejöttével — ha szabad a mai törpeségre hajdani nagyságból vonni hasonlítást — Roma és Carthago fenállásának sorsáról van a szó; 's noha Napoleon igen szigorú mondása szerint: „a kereskedő hajóját egy garasért is eladja“ — saját érdekeit, tulaj-

don házában, mégis védi és pártolja mindaddig, míg a reménynek legkisebb sugára mutatkozik. — A triestiek fellépését tehát e rájok szinte, mint reánk nézve igen fontos, mondhatni élethalál-kérdésben, mi igen természetesnek találjuk; 's csak azt ohajjtuk: vajha honi kereskedőink csak egy némi részével bírnának azon mozgékony és szemfülességnek, mely a triestieknél e tárgyban is mutatkozik!

A vállalkozásra ajánkozó ur, mint már egyik polgártársunk előadása után a magyar közönség előtt épen nem titok, Bruck Lajos Károly ur; ugyanaz, ki tömérdek 's többnyire szerencsétlen eredményű vállalatnál fogva polgártársai között is eléggé ismeretes; ugyanaz, ki a milanoi jégkármentő, már évek előtt szétoszlott, 's így nem létező társaságnak mind maig, megbocsáthatlan mystificatiójával a fizető közönségnek, 's megfoghatlan discretiojával az illető hatóságoknak büntetlenül képét viseli, ugyanazon társaságnak, melynek alapítója, 's Bruck ur illető meghatalmazója — mint szétolt olvasóink lapjainkból is tudják — már egy év előtt meghalt! hogy, mondjuk, ezen ur állítatik egy társaság élére, ez valójában több mint mystificatio, mely egy nemzet ellenében, mely sok és nehéz vajadás után végre azon pontra vergődött, hogy e tekintetben valamit kezdjen, ép oly megbocsáthatlan, mint milly szörnyű bűn!... De Bruck ur köpenye alatt aligha más valami esel nincs elrejtve! Ha Bruck ur egy társaság választmányával jelentkezik, a mint az illynemű vállalatoknál szokás, és rendes eljárásához tartozik; ha ajánlatának pontjait ugy állítja, hogy némelly tulesigázott követelések, 's majd ismét némelly kelepezők furlangos nyitása által tervét szemtelenségről nem vádolhatnók; szóval, ha terve őszinteségéről országunk java irányában illy előzmények 's körülmények mellett meggyőződhetnénk: mi társaságát e hazai földön bizonyosan örömmel üdvözölnők, 's lelkünkben szavaznánk köszönetet vállalkozási készségének. — De miután a triestiek önmagok sem tudnak segíteni; miután Bruck ur nem átalja az általa építeni ajánlott vasuton szállítandó árukra nézve ugyanazon fuvarbér megszabását kérti (hallatlan dolog! 4 ft 30 kr. — 60 mérföldnyi hosszu vaspályán!), mely jelen rossz közlekedési eszközök mellett, a körülményekhez képest már most is sokszor alábbszáll; miután azt állítja, hogy a vukovár-eszék-sziszeki vasut tervét is bírja, holott azon vidéket csak megszemléltetés, 's kidolgozott terv előmutatása nélkül senkire e vasút építését bizonni nem lehet; miután e vasutat csak Károlyvárosig, innen egy Zágrábig, onnan pedig a bécs-triesti pályáig (!?) vezetendő szarnyvonallal akarja építtetni, 's így Károlyváros és Fiume közt, hol legnagyobb közlekedési akadályokkal találkozunk, 's tulajdonkép a bajnak bibéje fekszik, — mert e vonalon mázsáért egy forint a szállítási bér, míg Bánságból Sziszekig csak 24—26 krajczarra rug — csak a Luiza-utat akarná megváltani a nélkül, hogy a megszorítandó vagy megszüntetendő fuvarbérrel csak érintést is tenne; miután hiteles kulföböl tudjuk, hogy Bruck ur az imént említett utat a mostani társaságtól minden áron megvásárlani akarja, csak hogy mint egy kényszerithessen bennünket a vasut építését neki átbocsátani (mibe a tisztelt Luiza-ut-társaság nem ereszkedett), holott csak önmagát vezette volna tévutra: mert a Luiza-ut-társaság szabadalma — ha szabadalma van — nem vasutra, hanem közönséges kőtra szól; miután végre Bruck ur, ajánlatának minden hiányossága, személyének minden parányisága mellett is, kezességül csak 50,000 pengő forintot ajánl: holott nincsen, nem képzelhető kincs a világon, mely elegendő volna szerencsétlen, jégvezető esetben kárunkat kipótolni; mindezen okoknál fogva mi is, kik

Fiumének és tengerpartunknak megbecsülhetlen fontosságát első pillanattól fogva elismertük 's erónkhöz képest minden utonmódon pártoltuk, honfiai kötelességünknek érezzük figyelmeztetni a nemzetet, hogy ha már az alduna-fiumei vaspálya, gazdagságunk 's forgalmunk ezen főere, országos költségen nem építtetnők: akkor inkább honi vállalkozókra bizassék annak kivitele, mint hogy elleneink kezére bocsátva azt, országos anyagi érdekeink összegét veszélyeztessük; mert tudunk kell, honfiak! miszerint földművelésünk, müiparunk, kereskedésünk, szóval anyagi ujjászülésünk kapukulcsát idegen kezekbe adni, külföldre hajítani vajmi kényes, veszélyes dolog!

Ezzék ezt néhányan Fiume lelkes polgárai közül, azért, hogy Bruck ur minden concurrentia nélkül egyedül állván a vállalkozók sorában, annál könnyebben, 's mintegy kétségtelenül ne legyen képes a hazát jégre vezetni; de az országéval ön végveszélyeket is elhárítsák: azon magasztos gondolatra jöttek, hogy a kérdéses vasut megépítésére vállalkozókat ők is ajánkozó társaságot képezzenek. Az illető aláírási ívek már számos és jelentékeny fiumei kereskedőházak aláírásával látják el; 's erősen reménylünk, miszerint kevés napok múlva meg fognak jelenni Pozsonyban a honi vállalkozók küldöttei, kik polgári kötelességök érzetében e szent ügyet a legkitelhetőbb módon előmozdítandják. Csak honi vállalkozók 's különösen csak a fiumei kereskedőség buzgó vállvetésével hiszszük mi e vasut teljes és a kívánt czélnak megfelelő létesülhetését: mert ők leginkább sőt egyedül 's kiválólag azok, kik, — érdekökben fekvésben annak létrehozása — nyujthatnak kellő és elégséges biztosítékot aziránt, hogy az aldunai vasut Fiumének és ne Zágrábon át Triestnek vitessék, mely pont bár első tekintetre közönyösnek, sőt kereskedési tekintetben talán nyereségesebb 's így czélszerűbbnek, 's azért sokak előtt nálunk szédítőnek látszanék is, nem kell felednünk, hogy okos ember, míg a magán építhet, idegen teleken emelendő bármilyen fényes paloták építéséhez is pénzt nem ruházza!

Részünkről, kik e hon mindennemű érdekeinek emelését ugy viseljük szívünkön, mint senki jobban, forrón ohajjtuk, hogy az alduna-fiumei vasut minél előbb létesüljön; de inkább, mint hogy az Bruck ur vállalkozására bizassék: hogy az-is, mint száz egyéb nagy sérvünk és hiányunk, a pium desideriumok sorában maradjon: úgy legalább meg leszünk óva azon szegénytől, hogy együgyűségünkben charlatánok által kizsákmányoltassunk!

Fővárosi hírek és események.

Pest, jun. 22. 1844. Vasárnap június 30án a daltor (igy nevezi a quasi-hivatalos közlemény; valóban már nem tudjuk, hányadán vagyunk e czimrel: dalárda-e, daltor-e, dalegylet-e? tudja a jó isten!) — tehát a daltor vagy dalárda a fenemlített napon reggeli 7 óraker kirándulást tenend. a Bécsbe menendő gözöson, Vácra; hol is 11 óraker nagyszerű matiné — reggely — fog elrendeztetni (hihetőleg hangverseny) az ottani siketnémák intézete javára. Délutáni 4 óraker a dunamelletti, 'sejérhajó' vendéglőben társasbéd — table d'hôte — lesz; ehez belépti jegy nélkül senki sem bocsátatik, az illető jegyeket Klausz ur boltjában, a német színház épületében, kell váltani június 28kái. (Ára illy jegyek? — Azt a dalárda tagjai hihetőleg már ex praxi tudják.) Ebéd után táncmulatság tartatik. (Jó mulatságot! kivált ha jó forró meleg lesz az idő!) — Este a Bécsből jövő gözhajón történik a visszarándulás Pestre. — Lehet-e egy napra több és többféle élvezet kívánni, várti, követelni? Gözhajózás, hangverseny, lakoma, tánc! 's mindezek mellett jótékony czél! Ez ugyancsak hátterét képezi a mulatságnak, de mégis ott van.

— Minap nagy csödület — azaz csak embertömeg csödülete — volt a zöldfa-utca egyik házában, hol mult farsangon több ízben mulatgatott díszes társaság. A kíváncsiak ezt nyerek válaszul, hogy a lépcsőkön, rongyokba pö-

lyázott kis gyermeket találtak letéve. A szállásban, melyhez a lépcső vezet, fiatal emberek laknak, s így természetesen nem találkozhatott könyörületet, mely a szegény elhagyottak pártját fogja. A kised a városházához vitetett. Szegény kis teremtmény, ki első lépésével a világba már hatóság kezébe került! Valóban nem ártana már intézetéről gondoskodni, melyben illyféle kisedekről gondoskodnának, mert a tapasztalás tanítja, hogy az erkölcsiség előmozdításáról bármint akarnók is, illy intézet hiányával nem gondoskodunk; sőt az erkölcsiség így kétszeres; mely egy talán megdöbbentő lépést embertelenséggel, szivtelen gyermekítéssel, s néha még rosszabbal, borzasztóbbal is tetéz. Bizonyosan illy intézet is az emberszeretet működésének körébe tartozik, s Pestnek annyiféle más tekintetben éppen nincs oka magát emberszeretet hiánya miatt szégyenlenni.

— Közelgő múkiállításunk időszaka, mely iránt eddig-él szép részvét mutatkozik, s ugy hiszszük, nem esékély fényt áraszt az egyesület munkálkodására azon körülmény, hogy ő fensége István főherceg ez egyesületnek pártolását igényli méltóztatott. Azért újabbban figyelmeztetjük a művészet barátait, ne szalasszák el az alkalmat az aláírásra, a részvételre annál is inkább, mivel már is szép és jeles képek küldetése van jelentve a titkári hivatalnak, Münchenből és Prágából is. A bécsi festészek közül több jeles művész, kik pedig az idef bécsi múkiállításba nem is adtak képeket, igéreztek múkiállításunkat gazdagítani; s így a részvényesek szép nyerevényeket remélhetendek. — Múkiállításról szólva emlékezni fognak t. olvasóink, hogy Borsos hazánkba egy képeket, mely most a bécsi múkiállításban volt kitéve, és több egyetünkbeli egyén szemtanúsága szerint jelesnek mondatott, előleges megvásárlása elhatározatott az igazgató választmánytól. Sajnos, hogy mindeddig, tudunkra legalább válasz nem érkezett az ifjú művésztől az iránt: vajjon hajlandó-e művét a pesti egyetnek átengedni vagy nem? Részünkről kétszeresen sajnálunk, ha e művet nélkülözünk kellene; először, mert jelesnek mondatik, másodsor, mert hazánkfiát. Mi legalább annyi lelkeséget minden honfiumi-vevészen szeretünk föltenni: miszerint művét, egyenlő feltételek mellett, inkább honának s honi egyesületnek, mint külföldi vevőnek kész átengedni. Ezt tehát Borsos urban is feltettük s felteszszük. Legyen ugyan, hogy műve minden előleges értesítés nélkül érkezik hozzánk; de azt hiszszük, illy értesítés is helyén volna egyes művésztől egy egész egyesület ellenében; annál is inkább, mivel más művészek is így szoktak cselekedni.

— Láttuk s olvastuk az új folyamú „Pesti Divatlap” és „Tárczájának” széküldözött próbálapjait. Üdvözljük az új szerkesztőt új pályáján. Csak arra akarjuk figyelmeztetni: okavodjék, nehogy egyoldalú pártszellem fészkelje be magát a „divatlap” hasábjain, nehogy csupán bizonyos pártbelieket dícsérjenek és dicsértessenek e hasábjak; hanem mindenki s bárki iránt illő méltányosságot gyakoroljanak. Ezt hiszszük és reméljük is a „Pesti Divatlap”-tól, s így szerencsét kívánunk új pályázására.

— Mult szombat (f. hó 15én) ment véghez Bécsben a hg Eszterházyféle kölcsön tizenötödik törlesztő-sorshuzása; a főtallók következők: a 26455 szám nyert 40000 frtot; 39569 sz. ny. 8000 frtot; 67600 sz. ny. 3000 frtot; 7062 sz. ny. 1500 frtot; 22331 sz. ny. 1500 frtot; 34003 sz. ny. 500 frtot; 67146 sz. ny. 500 frtot; 29197 sz. ny. 400 frtot; 74956 sz. ny. 400 frtot; 77488 sz. ny. 400 frtot; 147535 sz. nyert szinte 400 frtot; 'sat. 'sat.

Ö cs. ap. kir. Főlségének a morva-sziléziai határon eddig egyesülve volt vám- és harminczadivatalok különválasztását tárgyzó rendelkezések következében a nmlgu m. k. udv. Kamra a gödöngi harminczados-állomásra Buttula Ferenc szakolczai harminczados, az ugyanotti segédi állomásra Pauer Zsigmond farkasvölgyi harminczadivatali inokot; a szakolczai harminczadosra Fiala Ferenc sz. jános harminczados, az ugyanotti segédi állomásra Schönböckh Ferenc nemesvölgyi harminczadi utlevélvizsgálót, a brumóvi harminczadosra Schwaizer néger Ferenc pozsonyi harminczadivatali járulokot, ennek helyére Krügerhammer György fumei harminczadivatali inokot, a fumei harminczadivatali inokosra Piroff Antal temesvári harminczadkezelési díjtalan gyakorokot, a sztrányi harminczadosra Thurzó János helybeli vám- és harminczadbeszedőt, a broczkai harminczadosra Heinrich Lipót broczkói harminczados, a thurszóvkai harminczadosra Szuzny Ignác helybeli ellenőrt, a jablunkói harminczadosra Folgner Ferenc helybeli ellenőrt, a broczkói harminczadosra Halász y Márton groschützeni harminczados, a velkai harminczadosra Klopstein János helybeli ellenőrt, a klopstanyi harminczadosra Gottsmann Gusztáv sztrányi ellenőrt, a füzsi harminczadosra Novotny József kuczelói ellenőrt, a karloviczi harminczadosra Pulsator József helybeli ellenőrt, és végre a kuczelói ideiglenes ellenőrségre Jedlicsk János szakolczai harminczadkezelési gyakorokot alkalmazta.

A nmlgu magyar kir. Helytartóság a Temesvártól Láng Antal halálával üressébe jött polit. alapítv. főképzőtársaságra Sordován János ugyanottani ellenőrt, továbbá ellenőrré Czvekovits Istvánt, a m. kir. helytartóság iktatóhivatalánál díjas gyakorokot; iktatóhivatali díjas gyakorokká pedig Karpf Titusz eddigi kiadóhivatali gyakorokot alkalmazta.

Másodszori felhívása a magy. kereskedelmi társaságnak az első részvényre befizetésére. Emlékeztetbe hozatik, hogy a magyar kereskedelmi társaság részvényeitől az első 15%-nyi részlet (minden részvénytől 75 p.f.) f. évi július 10keig befizetendő. — A befizetések június 10ik napjától kezdve Pesten a társaság ideiglenes szállásán (városház-tér, Almásyház, 2dik emelet) mindennap reggeli 9—12 óra közt elfogadtatnak.

Gyászír. Ismét egy tiszta ragyogású csillag tűnt le Magyarhazánk égéről; felvilágosult s élettapasztalással edzett, egyeneslelkű hazapolgárunk, s tudományos műveltség-gel, ritka emberszeretettel s legnemesb férfitulajdonokkal díszlő főhivatalnokink koszorújából ismét kiragadt egyet a kérlelhetlen halál jéghelete. Nmlgu báró Mednyánszky Alajos megszűnt élni! Ő visszatérve Nyitramegye tisztújító-gyűléséről, utközben Erdődy grófnő várában Galg-

czon f. hó 17kén 23 órai kínos szenvedés után bégyláadásban meghalt. — Benne a királyi Felső aranykulesos hívét és v. belső titkos tanácsnokát; a magy. kir. udv. Kamara, tanulmányi bizottmány és könyvvizsgáló testület tisztelve szeretett elnökét, nemes Nyitramegye főispánját, Trencsin-megye főispáni-helytartóját, a magyar tudományos akademia egyik igazgató és tiszteleti tagját; édes övéi kipótolhatatlan atyát és családfőt, végre az emberség és literatura hő barátot s a haza egyik legjobb fiát veszítették el. Aids és béke viraszszon hamvai fölött!

Országgyűlési tudósítások. Előlegesen közlés.

Június 18kán a CLXIII. országos ülésben a KK. és RRnél folytatván a városok rendezése iránt kelt 3dik üzenet tárgyalása: a 98 §. újabb szerkezetének tegnap történt megállapítása után a polgárok számának minimuma is megállapodást nyert a kerületi szerkezet szerint. A polgári őrsereghez a KK. és RR továbbra is ragaszkodnak. A képviselők számának leszállítását tárgyzó kerületi módosítás a képviselők hatáskörét körülíró §§kal együtt helybenhagyott. Végre a főfelügyelő hivatal felállításának kérdése felett hosszas és érdekes vitaközös folyt le, miközben némelyek a főfelügyelői hivatalnak nélkülözhetőségét igyekeztek megmutatni; mások ellenben erősen ellenlétek annak felállítását. A hosszas vitaközös mit sem változtatván a régi szerkezetet, a főfelügyelői hivatal elfogadást nem nyert.

Június 19kán a CLXIII. országos ülés tartatott a KK. és RRnél. A sz. k. városok rendezését illető 3dik üzenet tárgyalása folytán érdekes vitaközös keletkezett a tisztválasztási candidatio elve felett, melyet a polgár-képesség iránt legközelebb elfogadott pontok indítványozója akép javasolt a már elfogadott közvetlen tisztválasztásra alkalmazni, hogy a kijelölés joga egy az összes polgárság által választandó tíz érdekelten tagu testület által gyakoroltassék. Számosan ellenlétek a kijelölés elvének elfogadását, mivel azt legveszélyesb korlátnak tarták a választásra nézve. De a többség ezekre menő választóknál szükségesnek látván a közvélemény összpontosítását, a kijelölés elvét a borsodi javaslat nyomán elfogadva azon egyetlen módosítással, miszerint a kijelölő testület főtág helyett a képviselők által választandó 3tagból fog állani. Egyéb iránt a kijelölés elfogadott elvének részletes alkalmazása holnap fog a javaslatnak pontonkénti tárgyalása mellett megvitattatni — Érdekes intermezzo szakította meg a napi rendet elnök ő exllja azon felszólítására, mely szerint a teremben nemzeti öltözet nélkül nagy számmal megjelent hallgatókat a teremből kiharancsolá. Ezen tettek két megyei követ a teremrendezés óta keletkezett gyakorlatnál fogva ellene nyilatkozván, nyilatkozatuk tüzes czáfolatokat idézett elő az elnöki tett, ősi szokás, nemzeti öltözet mellett. Ezen czáfolatokban meglepő volt a hallgatóság különös osztályozása. — Ugyan e napon

A mlgo FÖRRnél tárgyalás alá vétetett a KK. és RRnek 2d. üzenete a vallásbeli sulyoknak és nehézségeknek mult országgyűlésen fentartott pontjai iránt. Ezen pontok elsője a reversalisoknak multa nézve leendő eltörlését tárgyzza, s ez volt tulajdonképen a mai főrendi tanácskozás tárgya. A főrendi tábla tagjainak egy része a RR. üzenetet pártolván, kívánta a reversalisoknak multa eltörlését; de a nagyobb rész ellenzé, s így a mlgo FÖRRnek tekintetben régi véleményök mellett maradtak. — Végre

Vegyes ülésben kihirdetett ő felségének a névnapj közzöntő felírásra érkezett k. k. válasza. Június 20kán a CLXIV. országos ülésben a KK. és RRnél a város rendezési 3dik üzenet tárgyalása folytán a tisztválasztási kijelölés iránt tegnap elvileg elfogadott borsodi indítványnak részletes alkalmazásáról szóló szerkezet — kerülvén szönyegre: — ennek első pontja, — melyben a kijelölő testület tagjainak választása a képviselő testület titkos szavazására bizatik. — hosszas vitaközöszt idézett elő; miközben több megyei követ a javaslat nyomán teendő kijelölést a közvélemény kifolyásának nem tartván; a kijelölő testület tagjait egyenesen a polgárság által kívánta választatni. Ez értelemben az indítványozó követel együtt, — ki azon tegnapi határozat után, mely a kijelölő testület tagjainak számát 3ra szállította — 23 megye nyilatkozott. Ezek ellenében az indítvány irott szerkezet mellett mondatott ki a többség, melynek kimondása hosszas feszegetésre adott alkalmat a többség valódiságának; mi azonban a kimondott határozatot meg nem változtatta.

A mlgo FÖRR. folytatólág tárgyalák a KK. és RR. 3dik üzenetét a vallásbeli sulyoknak és nehézségeknek mult országgyűlésen fentartott pontjai iránt. Ezen üzenet második része a szabad átmenetet tárgyzza, mi felett mai napon különös fordulatot vett a tanácskozás. A főrendi tagok egy része, mely első tárgyaláskor szoros korlátok közé kívánta vetni az átmenet szabadságát, ezt most minden korlát nélkül akép kívánta törvénybe iktatni, hogy az átmenni kívánó minden formások mellözésével átterhessen a törvényesen bevett vallások akármelyikére. Ez volt az egyik vélemény, mely a teljes viszonyosság elvére s az 1791: 26. czikkre támaszkodott. Az ellenvélemény gróf Sz. indítványa körül pontosult össze, mely az átmenet formáságaira nézve a KK. és RR. legutolsó javaslatát megközelítvén az átterést birtonkon kívül egyedül tudomás végett kívánta ő felségének feltérjesztetni. A többség pártolását ez utóbbi nyere meg

A június 14kei alsótáblai CLXIII. országos ülésnek részletesb rajza a H—k után. Az ezen ülésben bevégzett sok tárgyak elseje volt, a görög nem egyesült vallásnak ügyébeni üzenet felolvasása, mely minden észrevétel nélkül egyszerű maradjonnal elfogadtatott; egyedül Horvátország követe tön ovást, a mennyiben e (törvényből) a kapcsolott részek municipális jogai ellen káros következtetések hu-

zathatnának. — Következék ezután a turmezei nemesek kerületének elrendezése iránti üzenet és törvényjavaslat feletti tanácskozás; a midőn ismét Horvátország követe küldői részéről ovást tön, a mennyiben ezen elrendezés amaz ország municipális jogait sértene. — Ez ellen az érdeklött kerület képviselője nyilatkozatá ama, mint mondá, két urnak, kik itt ülnek, és Horvátország követeinek szerepét játszani akarnák: hogy Turpolya követe itt foglal helyet s küldőt maga képviselni tudja; s azért azok tán jobban repraesentalvák, mint Horvátország. — Erre a nmlgu elnök megjegyzé, hogy a kétségbe vont követek kimutatták magokat mint Horvátország követei, s noha kétséget nem szenved, hogy a most szólamlott követ közelebből repraesentalja Turpolyát, s azért e tekintetben szólhat a mint neki tetszik: ugy viszont más követek is adhatják elő utasításait, s ezzel csak köteleességüket teljesítik. — Ez utóbbi azonban kétségbe voná T. követe, miután Horvátország csak az országos gyűlésben adhat utasítást, ilyen pedig a turpolyai coordinatio óta nem tartatott; de köteleességének sem tesz eleget azon ur, ki Horvátország követeinek szerepét játszani akarná, mert a kerületi ülésébe nem jár. — Midőn erre az egyik horvát követ ismét a szönyegen lévő coordinatiót leginkább azon okbul ellenezné, mivel az nem maga utján indított meg, hanem az országos gyűlekezet mellözésével, s pedig annál inkább, mivel a turpolyai követnek itt voksa sincs: személylök ő nmlga ezen állítást rosszsalá, miután arról itélni, van-e valamelyik tagnak szavazata vagy nincs, csak az elnököt illeti; mely elnöki kijelentés általános helyesséssel fogadtatván, a t. követ még hozzáadá, hogy nem küldői adták elő a coordinatiót, hanem magok a t. RR. indítványozták; s miután küldői azt akarják, hogy őket az országgyűlés rendezze el, nem pedig egyes személyek, ezen elrendezésben megnyugodtak. — Elnök ő nmlga mindezeknek nagyobb részét nem idevalónak állítván, kéri az illető követeket, hogy azoktól elállani sziveskedjenek, s a tanácskozásokat azokkal többé fel ne tartóztassák. — Felolvastaték ezután a szeptesi XVI városok elrendezéséről és országgy. szavazatójáról rendelkező törvényjavaslat, ugyszinte a fumei s buccarii kerületek coordinatioja a reá vonatkozó üzenettel. A szeptesi városokra nézve az illető megye követe utasításánál fogva előadá, hogy habár megyéje a visszakapcsolás a hazai törvények, országgy. ülései határozatok, az 1827 országos felírás és a k. k. rendelkezés nyomán tovább is sürgethetné s méltán követelhetné; miután mindazáltal e megye senkit kiváltásaitól, melyek gyakorlatában van s melyek élvezésében magát szerencsésnek tartja, megfosztani nem akar: önként reá áll arra, hogy a XVI városok külön törvényhatóságot képezzenek; a törvénykezési s közigazgatási tárgyak mindazáltal egymástól különválva kezeltesse, s ezen utóbbi tekintetben olly egyesülés terve dolgoztassék ki, miszerint a) a megyei főispán legyen egyszersmind a XVI Szeptesi városok főkörmányzója, az általok felhozott 1774ik sept. 9. költ szabályos intéző levél is 10 pontjában azt mondván a k. kamarai igazgatóról: qui simul vices comitis pro tempore constituti repraesentabit et supplebit; miből világosan kitétszik, hogy a földesurat képviselő kamarai igazgatóra a főkörmányzónak jogai s köteleességei csak ideiglenesen ruháztattak át; b) hogy a megye hatóságát az első szükségű czikk arszabásánál elismerjék, s magokat a megyei arszabáshoz tartani köteleztesse; c) hogy miután a XVI városok e megye kebelében igen el vannak szörva, s így több határbeli villongások szoktak történni, megszüntetvén az eddig a megyebeli helységek s e városok közti fenforgó határkérdések eldöntésében a felek nagy kárával járó s tömérdek költséget s idővesztéséget okozó nádori bíróság közbejövetele, minden eféle határ-villongások a világos örökösödés eseteinek birói ellátása iránt hozott 1836: 14 s 1840: 13 törvénycz. utmutatása szerint alkotandó olly bíróság által döntenessen el, melynek két tagját az illető földesuraság, a másik kettőt az illető város, a négy bíró pedig elnököt válasszon; d) hogy a várnok dolgában a megyének törvényes befolyása akép biztosítsék, mint azt az illető k. k. resolutio világosan elismeri; e) hogy az utak, melyek iránt szinte k. k. intézvény a megye felügyelési jogát fentartá, megyei igazgatás alá tétetvén, a közös főkörmányzó azoknak kihatása, új készítése s jó karban tartására felügyeljen; f) hogy a tizedek dolgában továbbá is az alispán bírósága olly módon állapittassék meg, mikép a k. k. intézmény rendeli; g) hogy a XVI városokban lakó nemeség iránt olly világos kivétel mondassék ki, miszerint azok minden tekintetben a városi s kerületi hatóság s biráskodás alól kivétetvén, csupán a város határaitban birt fundusokra nézve a városi s illető kerületi törvényszék hatóságát elismerni tartozzanak. — Ezen feltételek alatt a szónok a XVI városoknak különös kerületi alakítását, valamint ennek adandó országgy. ülései szavazatát nem ellenzi; de míg ezen feltételeknek elég nem tétetik, sem követők megjelenésében, sem annak szavazatási jogában meg nem egyez. — Erre még több megyei követ a XVI szeptesi városoknak sem becikkelyezését, sem országgy. ülései szavazatát s különös kerületi alakulását nem kívánta; de a többség a kerületi végzést megerősítette. —

Buccari kerület elrendezését illetve, annak képviselője azon lelkesedést emelé ki, mellytől küldői ösztönözve lángolnak mindinkább az anyaországhoz közelíteni. Magát az elrendezést tekintve a patricius rendet kívánja fentartani, 's azt a tanácsba bevinni, a városból hármat, a kerületből pedig kilenczet. A tapasztalás levén a világ mestere, ettől oktatva a kerület kapitányára nézve, noha a jelen főkapitányt tisztelik 's bölcs kormányzásával teljesen megelégedvők, mivel azonban a jövőendő bizonytalan, küldői azt kívánják, hogy jövődöre kapitányuk a zengi 's modruszai püspök legyen. — Napirendre kerülvén azután a szabad községek elrendezését elhatározó törvényzikk, a nmgú elnök ez iránt általánosan megjegyzi, hogy itt tulajdonkép nem a létező kerületek elrendezése forog kérdésben, hanem egy egész új intézvény, a mellyről még nem bizonyos, van-e reá szükség? Emelkednek az újabb időkben többször kívánatok, mellyek szükségeknek bélyegeltetnek, de mellyekről a következtetés mutatja, hogy tulajdonkép nem azok valának. Így történt a mult országgyűlésen a megváltással, melly a legkiáltóbb szükségnek mondatott, 's mégis a törvény által megalapítván, alig volt idő, a mellyben kevesebb megváltás történt volna, mint a közelebb elmúlt három évben. A belső elrendezés, kereskedés, népnevelés, ezek az első szükségek, mellyek pótolása önkint huzza maga után a polgári jogok kiterjesztését; de mielőtt erre az előbbiek által elkészülvén a testületek, elrendezés a kívánat czéljának meg nem felelhet; nem lesz gyökere e plántának, sőt az illy elrendezés könnyen tévutakra is vezethet. Azért a jelen intézkedést időelőltinek tartván azt tanácsolja, hogy inkább azok rendeztessenek, mellyek már léteznek; ne fogjunk új testületek alkotásába, mellynek szüksége nem világos. Vágyok támasztanak ezuttal, mellyeknek elég nem tétethetik. — Az e törvényjavaslat feletti tanácskozásokból az uri hatalom körüli eszme fejlődött ki azon községekre nézve, mellyek magokat már az urbéri tartozások alól vagy egyszerre letett somma, vagy évenkénti fizetés mellett megváltották. Ezeknek nem csak beligazgatási, hanem a megyei gyűléseken képviselői jog megadása szükségesnek mondatott meli csak az uri hatalom megszüntetésével lehetséges. Elvűt felállított, hogy a népnevelésre vagyonság szükségese, erre pedig a megváltás vezet; így tehát ezt lehetőleg megkönnyíteni kell. — A nmgú elnök üdvösnek sőt szükségesnek elismerte, hogy az urbéri viszonyok valahára megszünjenek, boldogoknak nevezvén azon országokat, mellyekben ez békés uton megtörtént; de sok községnek élpen a politikai jogok megadása áll a megváltásnak útjában; mert ha az öngazgatási jog úgy adatik meg mint a jászkon községeknak, úgy a magokat megváltó vagy részint meg is váltott községek alig győzendik az administratio költségeit, miután a megváltást is többnyire felvett pénzen szokták eszközölni, 's így nagyobb részt elszegényednek, a helyett hogy nagyobb vagyonságra jutnának. Előbb szabadok legyenek, azután lehet majd politikai jogokról gondoskodni. Nem inpu gnálja magát a dolgot, hanem időelőltinek tartja. De maga a jelen törvényzikk sem látszik arra szerkesztve lenni, hogy az uri hatalom megszünjék, 's így annak elfogadásával aligha eredmény idézethetnek elő, sőt a földesuri hatalom megszüntetésére megkövetendő szerződések élpen e törvényben megütközének, migeddig a k. curia is az illy vételeket megerősítette, mert eddig azokat a törvény ki nem zárja. A tárgy olly fontos, hogy azt egy kis törvényzikkkel eldönteni nem lehet. Akár mennyi szer hallgattassék meg a földesur, ő a törvény ellen jogaitól el nem álland. — Ezen elnöki előadás olly vitaközlásokre adott alkalmat, mellyekből végre az világott ki, hogy a t. RR. a szönyegen levő törvényzikk értelme feletti legellenkezőbb nézeteket táplálának. A már e tárgyban más alkalommal is előadott nézetek a legkülönbemű változásokban ismét előfordulának. Ha fontos a tárgy, élpen ezért el nem kell halasztani. Az aristocrazia el ne felejtse, hogy osztályzatot fogad el és kizár; maga magát erősíteni kell a legnagyobb csenddel. Eddig e tárgyban csak csigalépek történtek; mert huszezer lakost számláló községnek egy aristocrazia ellenében egy votumot adni, gúnyos satyra, 's még ezen egyetlen votum elleni kikelést sem az igazsággal, sem a józan politikával összeegyeztetni nem lehet. A municipiumok érdeke legyen képviselve a nemesség ellenében, 's a felsőbb törvénytelen befolyás nem is nyerhet máskép hathatós ellensúlyt, mint ezen osztály bevétele által. Jelen korszakban már fen nem állhat az aristocrazia, ha fel nem emeli magához a földnépet, mellyet a politikai jogok gyakorlására semmi sem tesz olly képessé mint élpen ezen jogokfokonkinti megadása; ha a mult országgyűlés megengedte e községeknek, hogy megváltassák magokat, most már megállapítandó, hogy illy esetekben megszünjék az uri hatóság, miből azután az öngazgatás és a politikai jogoknak képviselőik általi gyakorlása önkint következik. Ez a statusra sokkal üdvösebb, mint hogy e községek szabadság utáni vágyukban, szabadalomért esedezvén, ferdén reguláztatnak. A politikai jogok gyakorlására e községek tökéletesen megérették, mert sokkal nagyobb lelki erő 's műveltség kívánatik arra, az önkényt, az igazságtalanságot

tűzni, mint a polgári jogokban részt venni, 's ha az elsőbbiek türesére elég erősek voltak is, az utóbbiak gyakorlásában is mérsékeltnek maradandnak. — Illy jogok pedig ne jöjjenek magoktól, mert ekkor ritkán jönnek a béke útján. Sokkal biztosabb, ha a törvényhozás által megadatnak. A politikai jogoknak ezen egész gyakorlása úgy is magában véve nem sok; az egész csak foltozás. Midőn a mult tanácskozások alkalmával némelylek e községeket a városokhoz akarták asszimilálni, ellenzésre akadtak, miután e községek a megyékhez lennének bevetendők; most még itt sem akarnak felvétetni: mi lesz tehát jövőendő állásuk? Nincs ferdebb állás, mint ezen megváltott községek állása földesuraik ellenében, kik szinte ezen állásnak csak terhét érzik. Mig ezen ferde állás feumarad, nem lehet a községeket czélszerűen elrendezni. Minél terheesebb a materialis kiszabadulás, annál kedvezőbb moralis ösztönrel kell azt megajándékozni. — Végre egy tiszamelléki követ kéré a t. RR. ket, hogy olly fontos tárgyról mellettelesen ne rendelkezzenek, hanem mély megfontolás után legyen a végzés világos törvény által kimondva, 's azért hozassék e törvényjavaslat vissza a kerületi tanácskozás alá. — A nm. elnök a nyilatkozásra hangoztatott helyeslést szinte osztván, a tárgynak bővebb kerületi tanácskozása elhatározottat.

Közöljük ezennel a H—k után a Jun. 7 kei országos ülésben a Jászkon- és Hajdukerületek rendezését tárgyazó főrendi tanácskozásoknak részleteit. A tanácskozásokat egy fiatal gróf nyitá meg jeles beszédével és indítványával, mellynek kivont foglalata ez: Nem akarok visszamenni historiai buvárkodásoknak nyomán ama kir. adományozások eredetére, sem azon alaptörvények fejlődésére, mellyekkel e szabadalmas kerületeknek közállományi állásuk talpköve megvetetett; nem czélom elsorolni azon számos viszontagságot, és hogy mennyi bajszülette phasisokon mentek keresztül e kerületek lakosai mindig híven a hazához vérrrel, és vagyonukkal, és adózván hűségkért, mindaddig, mig ingadozóbb és sokszori önkénynek kitétt állásukon mind a fejedelmi kegyelem, mind a törvényhozásnak éber figyelme elvögre segített, és jelesen melly szabadalmakat a jászkononak már az 1655: 44; 1715: 34. t. cikkelyek nyújtottak, megújítva megint az 1751. 25. biztosb emeltyüre emelt; elvögre egyetemben a jászkonokkal a hajduknak előbb Boeckay István erdélyi fejedelemtől még 1613idik évben Ilik Mátyás király által kir. szóval megerősített kiváltságaikkal az 1790: 25 t. cz. a jelenig biztosított; ugyanazon évben pedig alkotott 29ik azon önálló törv. hatóságoknak legjelentékenyebb attributumával, országgyűlési ülésel, úgy szavazati joggal — kitüntetett, — melly polgári ajándoknak élvezetében azóta is minden honülésein részesített. Befejezettnek azonban azon emléket, mellyet mint fentebb említém a kiváltságolt lakosoknak a nemzet hálája emelt, csak akkor tekinthetünk, ha eddig ingatag és változókonny rendelethez feltételezett belügyeiknek elintézése a törvény szilárdabb bazisán alapuland. Méltányol elismeréssel üdvözölöm én tehát a t. KK. és RR. nek azon fardhatlan buzgó szorgalmukat, mellyel hivatásuknak, melly abban áll, hogy a hon minden lakosai felett éberem örködnek és szemügyre veszik állásukat, ezen foglalatosságoknak özőnében mégis ezen lakosok sorsát felkarolva, beligazgatásukat tárgyazó elrendezésüket két rendbeli munkalutukban feljegyezve, tanácskozásaink alá bocsátják. Nem vagyok azonban és nem lehetek egy véleményben a KK. és RR. azon kijelentésével, melly a munkalutakat átkisérő rövid tzenet végsarkán foglaltatik, hol ezen kerületeknek országgyűlési szavazatukat belrendezésüktől feltételezik; sokkal világosabb t. i. előttem az 1790: 29. t. cikk betűszerinti tartalma, mintsem hogy az bármily magyarzatnak alávethetőnek, vagy az abban nyiltan megadott szavazat-jogot akár mily utóbbi feltételektől felfüggeszteni, a sz. kir. városokról bizonytalanabban határozó régi törvényből, mellynek gyakorlati foganatosítása miatt inkább kérdés támad a szavazat-adás kérdésben, bár látszólagos igazsággal bíró párvonal a kerületekre alkalmazhatóknak vélném, mit is maga idejében, mikor t. i. válasz lesz adandó, a t. KK. és RR. nek viszont kijelenteni indítványozom: miszerint a m. FÖRR. a KK. nak már törvényen alapuló szavazati kérdést régen eldöntöttnek, és semmi feltételekhez nem kötöttnek vallják. Melly érzetem előrebocsátása után bátorkodom fenségedet, és a nm. FÖRR. et előbbi előadásom folyamán tiszteletdúsan megkérni, hogy miután ezen kerületeknek kitünőleg magánjogi belviszonyai, királyi adományozásokból keletkezett, de törvény által megszüntetett statutumokon alapulnak, mellyekkel a KK. és RR. munkalutait összehasonlítani szükséges leend okvetetlen, amazok pedig szövevényes voltuknál fogva az utóbbi tanácskozásokban bizonyosan sok nehézségre nyujthatának alkalmat, kegyeskednék cs. k. főhercegséged a tanácskozások könnyítése miatt, mielőtt ezen munkalutok in pleno felvételének e nm. tábla köréből választmányt nevezni, melly ezen munkalutokat összehasonlítván az 1827. országos munkalutal, melly-

ben igen üdvös és czélszerű intézkedések a kerületek belviszonyainak elrendezése érdemében foglalvák, tekintetbe venné, egyszersmind valamint egy részről k. adománylevelekben foglalt kiváltságaikat és törv. erejével bíró statumaikat, másrésztől mind a Jászkon, mind a Hajdukerületek lakosainak panaszairól, mellyek részint követelik, részint küldöttségeik által bealattak, véleményes tudósítást adna, mennyiben foglaltatnék mindazokra nézve a KK. és RR. munkalutáiban kimerítő intézkedés: úgy egyáltalában milly törvényes határozatokkal lehetne legezelszerűbben orvosolni ezen kerületeknek bajait; hiszem, így felettébb könnyítve leend a tanácskozásokon, mint ha itt mind az ez ügyre vonatkozó irományoknak összehasonlításával tartóztatnának a mlgos Főrendek. — A következő gróf P. J. pártolól a RR. izenetét előadá: hogy habár előtte az 1791: 29. t. cz. világos, még sem lehet tagadni, miszerint a kerületek törvényes befolyásukon kívül helyezettvék a gyakorlat által, mit azzal is bebizonyíthat, hogy midőn országbíró ő exclj., mint egykori személynök a kerületek szavazatát számítottá, a KK. és RR. az ellen óvást tevénnek. A választmány kiküldetése iránti indítványra nézve azon gyanuját nyilvánítá, hogy ez csak ürügy, melly alatt a mlgos FÖRR. azon időre akarják a kerületek iránti tanácskozásokat halasztani, midőn majd a városok elrendezése körül a két tábla közti megegyezés megtörténendik, miert a kerületrendezési javaslatot azonnal ohajtá fölvetetni. — Következve egy m. gr. azon rövid észrevételt tevő, hogy 1791. óta 9 országgyűlésen át a kerületek szavazata a megyékéhez hasonlóan számították, egész 1839ig és azelőtte felszóltat gróf által említett óvásról semmit sem tud, bár azon az országgyűlésen jelen volt: miert ő meg nem foghatja, mikint eshetek ki alkotmányos jogaik használatából a kerületek. Ezután egy fiatal m. gr. J.-et czáfolólag érinté, miszerint azon szavazatgyakorlat nem olly kétségkívűli, hogy a törvény tiszta szavait gyöngíthetné, és a szülő nem kívánja, hogy a m. FÖRR. olly elvhez járuljanak, mellynek olly tág alkalmazása lehetne. Mi a választmány kiküldetését illeti, nem tagadható, hogy honi törvényeink értelmében az országgyűlésnek kötelessége egyedül a kir. előadásokban foglalt tárgyakat és sérelmeket elintézni; a midőn pedig a t. KK. és RR. részről indítványok tétetnek, az eddigi gyakorlat szerint szükségesnek találtatott, hogy azon ind-okok 's általános elvek, mellyekből a t. KK. és RR. indultak, a m. FÖRR. kel közölt izenetbe közöltetnek, úgy a t. RR. izenete maga a tanácskozás tárgyát tevén, könnyű és egyszerű volt az egyezkedés; azonban itt e nagyon szövevényes tárgyban a t. RR. azon kijelentést kivéve, hogy a sz. kerületek or. gyűlési szavazatát az elrendezéstől föltételezik, semmi egyebet nem mondanak, 's ezért az indítványhoz járul. — Egy fiatal m. báró a jobb oldalon a szavazat kérdésére nézve kinyilatkoztatá, hogy habár tudatlan azon részben, milly utakon és módokon jöttek a kerületek a szavazat-kérdésre nézve a jelen állásba; az azonban előtte tisztán áll, hogy a kerületek a megyékkel hasonló szavazattal nem bírtak, hanem a három kerületnek még az említett 9. országgyűlésen is csak annyi szavazata volt, mint egy megyének; most a t. KK. minden kerületnek külön szavazatot javaslanak adni, tehát többet akarnak azoknak adni, mint mennyit eddig bírtak és jelenleg gyakorlatilag bírnak; miután tehát a t. RR. ezt teszik fel, van a t. RR. nek joguk a törvényhozáshoz nagyobb befolyást adni a kerületeknek, és azt bizonyos föltételhez kötni, 's nem hiszem hogy a t. RR. izenetükben azt akarták volna kimondani, hogy a kerületektől azt, mivel bírnak, el akarnák venni azon esetben, ha ezen elrendezés el nem fogadtatik; hanem csak azt mondják ki, hogy ha a coordinatio el nem fogadtatik, a kerületeket a jelenlegi befolyásban fogják hagyni, 's több befolyást nekik nem adnak, mire a t. RR. nek tökéletes joguk van, azért ő a t. RR. izenetét pártolja. Mi a második kérdést illeti, meg van győződve az indítványozó gróf véleményének ellenkezőjéről, mivel ez minden esetre sok időtől fosztand meg bennünket, aztán a helyett, hogy most tanácskozásinknak egy fonala van, két fonalon fog megindulni, mi a felekezeteknek egymásközti kétszeres vitaközlése; és azt hiszi, hogy ha a két fonal egymásba vág, sokkal inkább kevertetik össze, mint ha csak egy fonal létezik; miert ő a munkalutot azonnal fölvenni ohajtja. — Az indítványt pártolólag lépett föl orsz. bíró ő exc. következő kimerítő nyilatkozatával: Minthogy az forog kérdésben, hogy az előbbi időkben milly gyakorlat volt a t. RR. tábláján a kerületi szavazatokra nézve, kötelesnek érzem magam felszólalni e részben, mert a törvény világos és arról köztünk senkinek kétsége nem lehet. Mi a gyakorlatot illeti: midőn nekem szerencsém volt részt venni a t. RR. tanácskozásiban, mind pedig midőn mint elnök vettem részt, hivatalosan mondhatom: hogy a kerületeknek szavazatát úgy számítottam, mint a többi egyes megyékét, 's eziránt semmi kérdés fen nem forogna; de mégis jött egy alkalommal kérdésbe a kir. városok szavazata, és a kerületek szavazatára nézve óvásrá soha nem emlékeztem, és így ennél fogva a szavazatra nézve gr. Cz. J.-sal egyet értek. Mi azon kérdést illeti: hogy ezen dolog választmányra bizassék-e vagy sem? én másképp nézem ezen dolgot, mint b.

E. J. ur; mert ő, ha jól fogtam fel, azt gondolja, hogy ma holnap a mgos FÖRR. táblájának más teendője nem lesz, mint a két felekezetnek egymásközi vitatkozása. En részéről szivesen fogok kapacitálni az ellenkező véleményűek által is, és épen a végett és aon czélből megvallom, hogy én ohajtom azt, hogy mód nyujtassék a mélt. FÖRRnek tökéletes információt szerezhetni, mely e felett és ezen kérdések eldöntéséhez szükséges; nem tagadom ugyan, hogy némi ismeretem nekem is van a Jászkerületokról és a Hajdu-városokról is, de azt nem merném állítani, hogy nem kívánnék némely tárgyakra nézve bővebb felvilágosítást olyanoktól, kik jobban ismerik a helyzeteket mint én, és nem volnék azon állapotban, hogy ne tartanám szükségesnek még némely adatoknak közöltetését, hogy ezen dolog jó lélekkel és közmegegyezéssel eldönthessék, 's ugy tartom hogy czélra vezet egy választmány kiküldetése, és ha kiküldetik, annak lehetséges mind kihallgatni azokat, kik kihallgatandók ezeu tárgyban a szükséges adatok megszerzése végett. Emlékeztetem a mélt. FÖRRket azon tanácskozásunkra, midőn a t. RRket felszólítottuk, hogy nagyobb tárgyak tárgyalására nézve orsz. választmány küldessék ki. Akkor minden felekezeti szinkülönbség nélkül a mgos FÖRR. azt mondták, hogy ha szükségét látják, ha czélszerűnek fogják tartani, a mgos FÖRR. kebeléből is küldessék ki választmány, 's én akkor megnyugodtam abban, és megvallom, hogy az illy systematicus munka felvételét, főként midőn a kerületeknek sajátosság állásairól van szó, és ha valahol, e helyen megkivántatik a szükséges adatok és felvilágosítások segítségével járulni a dologhoz, és hogy lehessen difficultálni ezen módot jelenleg, által nem látom. Mi azon kérdést illeti: hogy rövidítjük, vagy hosszítjuk a tanácskozást, — én úgy hiszem, hogy ha czélszerűen fog e munka elintéztetni, rövidíteni fogjuk. En az illy tárgyakra nézve azt kívántam volna, hogy előbb a t. RR. a főbb elveket egyezzenek meg a mélt. FÖRRrel és az azutáni részletekről akár mint intézkednének, vagy ha ezt nem kívánják tenni, legalább álljunk reá arra, hogy egy országos választmány munkálkodjék ezen tárgyban, mert ott volna lehetséges a fő elvekre nézve előre intézkedni. — Azt fogja valaki mondani: hogy ezen ösvényt kellett volna követni a kir. városoknál is? én itt hasonlatosságot nem látok; mert ezen tárgyban másképp áll a dolog. Először: a kir. városokra nézve nem voltunk adatok hiányával, de a kerületekre nézve én magam is némi felvilágosítást kívánnék magam megnyugtására, melyre nem volt szükségem a városokra nézve; másodszor a városok dolga a k. k. előadásokban praefereuter tárgyalandónak tüzetelt ki, 's motivum az is, hogy siettetni kellett a tárgyat, és a városokra nézve segíték magok a városok is, mert a városi követeknek nagyobb része szinte munkálatot készített, és javaslatot terjesztett elő, mely a tanácskozásokat elősegítette; de itt mindezeknek hiányában vagyunk. Ha megengedik a m. FÖRR. hogy én azt mondhasam: miután van valami, mit magam is tudni kívánnék ezen tárgyban, 's ezen tekintetből is rövidítve volna a dolog; mert ha hozzá fogunk ezen tárgyhöz, és akkor elő fognak állhatni némelyek, hogy még ezt is, amazt is kívánják tudni, sokkal hosszabb időre fog terjesztetni a tanácskozás, mint ha egy választmány azt előre tökéletesen kimeríti, és egy kimerítő véleményt nyújt a méltóságos FÖRR. elibe. — Ismét az előtti gróf a jobb oldalon a többek között az előtte szólóknak nyilatkozatára czáfolólag megjegyzi, hogy a mi a szabad kerületeknek orsz. gyűlési szavazatát illeti: igazsága van országbiró ő nméltóságának, hogy e részben a törvény világos, de úgy hiszem, hogy ő nmélt. előtt a városoknak szavazati joga a törvényben szintolly világos lesz; 's miután azt is igen jól tudja ő nmélt., hogy ezen világos törvények daczára még sem bírnak a sz. kir. városok egyenkint orsz. gyűlési szavazattal, — akár világos a törvény akár nem, gyakorlatilag a dolog oda megyen ki, hogy a sz. kerületeknek szavazatuk nem lesz. — Következve egy báró 's tiszamelléki főispáni helyettes szólamolt meg: Mi lesz az országos RRnek ez egész tárgyat illető tanácskozásai végeredménye, nem tudom; de felhiva érzem magam kimondani, mikint az érdeklött kerületek szavazati teljes jogukat kétségbe vétetni, ugyanitt e helyen részéről soha nem fogom engedni. Az 1790. 29ik t. czikknek világos rendelete ez; mi volt az óta a folytonos gyakorlat ez ügyben, előadá országbiránk ő nmlga, — mi legyen ma? nem tudhatom; de ha más mint az, melyet a törvény rendel, az 1790. 29. van kivételzetve erejéből, ezt jónak nevezni e tábla többsége nem fogja; nekünk nem lehet feladatunk, legszebb 's távolról sem elavult jogaitól akarni megfosztani honunk oly jeles lakosait, mint a millyek a nevezett kerületekben lakó polgártársaink! sőt tisztünk: hogy ójjuk meg őket minden lehető önkénytől, vagy bár honnan jöhötő megtámadástól! szavazati joguk kérdését tehát a mondott kerületeknek föltételezni nem tudom a czélba vett elrendezéstől, 's e tekintetben most is a tanácskozások ez első stadiumában kimondom már véleményemet. — Történt még számos nyilatkozat, melyek többnyire csak félreértések ma-

gyarazatai. Egyedül nádor ő Főnsége vég nyilatkozatát emeljük ki kellő hűséggel, mely következő: „ugy látom, kijelenthetem a m. FÖRRk többségét, mely gr. Cz. J. indítványát fogadja el, mely abban áll: hogy a sz. kerületek orsz. gyűlési szavazata ne föltételeztessék a sz. kerületek elrendezésétől, hanem a sz. kerületeket törvényszerint az országgyűlési szavazatjog illeti, és a m. FÖRR. a sz. kerületek elrendezésének fölvételére egyedül azon körülmények birták, mik itt fölhozattak, és hogy a m. FÖRR. e részben annál sikeresebben érjenek célzt, szükségesnek találták a választmány kiküldetését, mely a megkivántató adatokat, 's előkészületeket megtevén, kimerítő jelentést adjon. Ugyhiszem ezen fölüli a választmányt azon utasítás volna adandó: hogy munkálatát minelőbb végezze be, hogy a m. FÖRRi tábla e tárgy érdemleges vitásába bocsátkozhassék, és magam is úgy hiszem, hogy ezen utat és ösvényt követve hamarabb fogunk célzt érni, és a két tábla közti egyezkedést előmozdítani (köz helyeslés). — Ezután ő Főnsége a már közölt választmányi tagokat nevezte ki — 's az ülés eloszlott. —

Csatolványul.

Izenete a KKnak és RRnek a mgos FÖRRhez a vallási tárgyban a folyó 1844. évi martius 25-én költ k. k. válasza irántul.

A KK. és RR. tanácskozás alá vevén a vallás dolgában a most f. 1844. évi martius 25-én költ kegyelmes királyi választ. az abban javasolt intézkedést, kivált a vallásos viszonyok jelen állapotában olyannak találták, mely sem ki nem elégitő, sem a vallás állapotában sikeresített ki kívánt czélnak, ugyanint a vallásos viszátkodások végképen megszüntetésének meg nem felel; tekintve pedig a k. k. választmány önkívánatainak is teljesen megfelelő elveket, azokat a már fölterjesztett törvényjavaslathoz látják legcélszerűbb módon alkalmazva. — Mindezeknél fogva tehát az említett törvényjavaslattól és már csak azért sem állanak el, mivel a köz megegyezés térét bizonytalan eredményű tanácskozások által koczkatatni. 's így magát a bizonyos, már kezük között létező eredményt kétes jövőnek kitenni nem akarják. Ezeknek nyilvánítása mellett tehát a mgos FÖRRket teljes bizalommal fölszólítják: hogy a mellékletben fekvő felirási javaslatot ő Főnsége elibe juttatni méltóztassanak.

Felirási javaslat a vallási tárgyban az 1844-ik évi martius 25-én érkezett k. k. válasza.

Felsőleg s. a t. Ambár Felsőlegnek e f. évi martius 25-én költ k. k. válaszból kitűnő azon magas szándékát, hogy az ország különböző vallásbeli felekezeti polgárainak vallásbeli jogviszonyai azon elveknek, melyek már az 1843-ik évi július 5-én költ k. k. válaszból kimondattak, ugyanint a lelkiismeret teljes szabadságának és a tökéletes viszonyosság alapján igazságosan és minden részre egyaránt megnyugtatólag elintéztessenek, nyíltan megismerjük: kénytelenülünk még is őszintén kimondani, hogy valamint az 1843-ik évi július 5-én költ k. k. válaszból javasolt intézkedést a felállított elvekkel megegyeztetni képesek nem valánk; úgy kivált a vallásos viszonyok jelen állapotában a fentiszlott többi k. k. válasz javaslatán sem nyughatunk meg, sőt azt olyannak találjuk, mely magában véve sem nem elégitő, sem a kívánt czélnak meg nem felel; — tekintve pedig a k. k. válaszból foglalt elveket, azokat a már általunk fölterjesztett törvényjavaslathoz továbbá is legcélszerűbben látjuk alkalmazva.

Nem kielégítő a k. k. válaszból ajánlott intézkedés; mert ha minden határozott törvényt követve, kirekesztőleg a szülők hatalmában állandó a gyermekek nevelése fölöl egyezkedni és ha ezek egymás között vagy megegyezni nem tudnának, vagy mielőtt megegyezhettek volna, akár mindketten, akár csak egy is közülök halál által mulnék ki, ez esetben a gyermekek vallásos nevelése iránt oly kétség maradna fen, melyet a k. k. válasz szerint alkotandó törvényből eloszlítani nem lehetne.

Nem tagadjuk mi, hogy a gyermekek vallásbeli neveléséről valamint bizonyos esetekben határozottan törvény által intézkedni kell, ugy azon nevelés feletti gondoskodást ismét más körülmények között lehet a szülőkre bízni; de ugy vélekedünk, hogy a törvényhozás akár az egyik akár a másik módot fogadja, azt csak egész következtében lehet alkalmazni; — nem kielégítő tehát a k. k. válaszból foglalt javaslat azért is, mert a szülők szabadságát, gyermekek vallásos nevelése fölöl rendelkezni, csupán a vegyes házasságban élő szülőkre szoríthatja, a tiszta házasságban lévő szülőket pedig kirekeszti; — továbbá a kívánt czélnak sem felel meg a k. k. válaszból javasolt intézkedés, mert a czél egyben nem lehet mint az, hogy anyai keserűség és viszátkodás után mellyek e hazát a vallásos kérdések miatt háborgatták, valahára mindezen kérdések akint intéztessenek el, hogy a mulnak példái vételvétn tanuságul, hasonló viszátkodások többé ne támadhassanak.

Ha pedig megfontoljuk a k. k. válaszból alkotandó törvény lehető következtényeit, azokat oly alakban látjuk magunk előtt, mellyek bennünket a jövő iránt megnyugtanni nem képesek. — Ugyanis a szülők egyezkedései sem polgári közigazgatás által, sem a törvény útján fenntarthatók nem lévén, már magukban véve is érvénytelen kötések és oly pusztá ígéretek, mellyek, kivált ha valamely fél a megegyezés és lelkiismeret közelíthetetlen sánczai közé visszavonul, a házastársakat egymás között sem képes megnyugtanni; azonkívül épen azért, mert a polgári hatalom felügyelése alól elvonatnak, tartani lehet attól is, hogy az egyházi személyek a házikör viszonyai a gyermekek nevelése tekintetéből folytonosan beavatkozzán, a házi béke ezen vég nélküli beavatkozások által még nagyobb mértékben leendő ostromolva, mint eddig volt. — Mert ha tekintetbe vesszük, hogy azon egyháznak, melyre az egység kedvező, törek-

vése az egységet fenntartani, azon egyház törekvésétől, melyre nézve az egység nem kedvező, egészen különbözőni fog, 's hogy ezen különböző törekvések céljainak elérése a szülők akaratától függesztetik fel: kénytelenek vagyunk illy vegyes házasságokat azon esataterhez hasonlítani, melyben a két különböző egyház egymással találkozik és harcztot vi, mellyben mindenesetre a szülők nyugalma és a gyermekek vallásos oktatása leendő áldozat. — Vegyük ezekhez, hogy bár milly boldog házasság sem találhatik, mellyben a házastársak kölcsönös jó egyetértése néha bármely okból fel ne háboríthatnak; vegyük ezekhez, hogy boldog házasságok, mellyekben az csak ritkán történik, igen gyeren találhatók, — midőn tapasztalásból tudatik az, hogy illy alkalommal a házastársak azon kölcsönös kíméletet, mellyel egymás iránt különben viseltetnek, az indulat hevében félre szokták tenni, véleményünk szerint attól is méltán lehet tartani, hogy a gyermekek nevelése iránti egység a vegyes házassági viszonyban egy lévén, a legérzékenyebb pontok közül a szülőknek egymás elleni felgerjedésében épen azért, hogy egymást sértsék, talán leginkább fog ürügyül, 's megmásítása leginkább fog boszujoknak eszközül használtatni.

Mindezen következtényektől tartva tehát, a k. k. válaszból javasolt intézkedést a kívánt czéllal megegyeztetni nem tudjuk, mert a magán életben a nyugtalanítás tömegét szaporítaná 's idővel a közéletre is általszármasznék; sőt továbbá is ugy vagyunk meggyőződve, hogy minden viszátkodások magvai csak akkor fojtathat el, ha a szülők magán akarata közé a törvény hajthatlan rendelkezése fog állítatni, mellynek kényszerítése általok még a házasság előlt tudatván, minden lehető kérdést elenyésztet. — Összehasonlítva pedig az általunk fölterjesztett törvényjavaslattal Felsőlegnek mindkét rendbeli kegyelmes válaszaival ugy találjuk, hogy az azokban foglalt viszonyosság elvével is ezen javaslat teljesen megegyezik.

Ugyanis az 1ső §ban a reversalisk használata jövőre nyíltan eltöröltetik, az 1844-ik évi martius 25-ől érkezett k. k. válasz által minden kötelező szerződések szinte eltöröltetnek ugyan, de a reversaliskról világos említés nincs: a felhívott §. tehát elv szerint nem foglal magában egyebet mint a k. k. választ, de ezen elvnek világosabb szerkezeti formát ad.

Az 5dik §. a vegyes házasságokból született gyermekek nevelésére nézve általános intézkedést foglal, és miután Erdélyben, sőt 1790. évtől fogva Magyarországon is e tárgyra nézve határozott intézkedések léteztek, az illy intézkedést a törvényhozás eddigi vezéreszméjével, sem a különböző vallásbeliek érdekeivel ellenkeztében nem találjuk; sőt tekintve mindazon nyugtalanságot, mely egy ingatag törvényből származhatik, azt czélszerűbbnek vallani kénytelenek vagyunk; — az 1843-ik évi július 5-én költ k. k. válaszból pedig Felsőleg nyíltan kimondja, hogy illy intézkedéstől nem idegen. — Es ezek, miután a kérdéses törvényczikkely tárgyai tisztán olyanok, mellyekre csupán a viszonyosság elvét lehet alkalmazni: a Felsőleg k. k. válaszaiban kifejezett kívánatnak is tisztán megfelelnek. Mi pedig a lelkiismeret szabadságának elvét illeti, ezt egyenesen azon kérdésben látván öszpontosulva 's alkalmazhatónak lenni, midőn az egyén vallásbeli megyőződésének akadály nélküli követéséről van szó; elismerjük Felsőleg azon legbensőbb ohajtsunkkal is megegyező fölszólításának fontosságát, hogy a vallásos ügyek egyéb tárgyai is ezen elvhez alkalmazva terjesztessenek fel, és e részben további nézetünk előterjesztésével kéni nem is fogunk; addig is pedig kérjük Felsőleget, hogy a már fölterjesztett törvényjavaslattunkat kegyelmesen jóváhagyja annál is inkább méltóztassék, mivel a k. k. leiratokban ajánlott módokat Felsőleg maga is csak akint méltóztatik tekinteni, mint mellyek az általunk terjesztett javaslatnál nem kevésbé üdvösek. Az általunk javasolt módoknak üdvös volta tehát kétségbe hozható szinte nem lévén, úgy véljük, a közmegegyezésre leginkább ez vezetend, mellyet az ország lakosainak törvényhozás útján nyilvánított megyőződése felkarolt.

Második izenete a KK és RRnek a vallásbeli sulgok és nehezégek tárgyban a mgos FÖRRhez.

Mióta a vallásbeli sulgok és nehezégek felett az 1832/6 évi országgyűlésen a kérdés legelső ízben megindított, közel 12 évek folytanak el; és ezen 12 évek mind az országgyűlési tanácskozásokat, mind az országgyűlésen kívüli közéletnek jelenéseit, mind a magányélet legrejtettebb viszonyait azon éles keserűséggel töltötték el, mely a vallásbeli kérdések elintéztelen állapotának szükséges következtése. A nemzet 12 évek elforgása után is ujjal csüggedést nem ismerő lelkesedéssel fogta fel ezen országgyűlésnek küszöbén a vallásos viszonyok ügyét, és még egyszer elősorolván minden okföket, mellyek kívánatnak törvényes és igazságos voltát támogatják, a KK és RR biztalan reménylők, hogy a mgos FÖRR. elvégre megyőződve a nemzet szilárd kívánatától, az előhozott 's általuk soha meg nem ezáfoltt okoknak engedni fognak, a vallásbeli sulgok és nehezégek még közegyeztést nem nyert pontjainak felterjesztését nem gárolandják, annyival kevésbé, minél világosabb, hogy állhatatos kívánat, oly csüggedést nem ismerő törekvés, mint milly a vallásbeli viszonyok iránt kifejtett, csak mélyen érzett és elutasíthatlan szükségnek, nem pedig mesterséges izgatásnak lehet következténye.

Azonban bár a mgos FÖRR. közelebbi izenetében látunk is a KK és RR. az átmenet kérdésére nézve némi küzeledést, ugy tapasztaljuk mégis, hogy minden egyéb pontokra nézve a kölcsönös egyetértés felé a mgos FÖRR. legkisebb lépést sem tettek. Ujjal felfogván tehát minden egyes pontokat, a mgos FÖRRdek által előhozott okoskodásokra nézve a lelkiismeret teljes szabadságának és vallásbeli tökéletes viszonyosságának nemcsak a bécsi és linzi békekötések és az 1790: 26. tör. cz., hanem már a legújabb kibocsátott királyi leiratok által is elismert elveiből indulva, e következtendőkben kívánnak válaszolni:

I. A reversalisok.

Hogy a reversalisok az 1790/1: 26. törvényt megelőző időkben az 1784. október 1-ső napjától kezdve gyakorlatban lettek volna, a KK. és RR. épen az 1792. december 21-dik napjáról költ körülvevél fogva el nem ismerhetik; — az 1790: 26. törvény azon szavaiból pedig „Patris religionem sequi possint“ vett magyarázatot, miszerint ezen szavaknál fogva a reversalisok használata megengedettnek, oly erőtetett magyarázatnak kénytelenek tartani, hogy ezen magyarázatnak helytelen voltát hosszasan fejtegetni nem is akarják, sőt inkább a KK. és RR. a magyarázat azon szabálya szerint, hogy a szavakat mindaddig, míg sajátosság jelentésük világos értelmet ad, ezen sajátosság jelentés szerint kell venni, és ezen érteleme változásának helye csak akkor van, ha a szavak sajátosság jelentése szerinti a törvény önmagában ellenkező foglalna: azon egyszerű magyarázatot (tul nem lehetnek, hogy az 1799: 26. t. 15. §-nak rendelete egy részben kötelező, más részben engedőleges formában fejezi ki azt: hogy oly vegyes házasságokban, midőn az apa római catholicus, minden gyermekek, — midőn pedig az apa evangélikus, csak a fia gyermekek követik apjuk vallását; — de azt semmiképen kivonni nem képesek, hogy az utolsó esetben az evangélikus apától reversalist venni lehessen.

Hogy a reversalisok nem magánjogi kérdések, hanem egy harmadik, a protestans apára nézve idegen hatalom részére eszközölt a legkínosabb kötelezéssel járó lekötéseket, következésképp, hogy ezekre a magánszemélyek között törvény által nem tiltott dologban kötött szerződések jogelvéi nem alkalmazhatók, a KK. és RR. első izenetekben bőven bebizonyították.

Hogy pedig azon esetben, ha az eddig kiadott reversalisoknak meg nem tartása miatt az egyház által panasz nem tétetik, a szülőket gyermekeiknek a kiadott reversalisok szerinti nevelésére nézve korlátozni a KK. és RR. nem kívánják: ebből azt, hogy a magánszerződések jogelvéit a reversalisokra is alkalmazhatónak, vagy a reversalisokat törvénybe nem ütközőnek ismerték volna, következtetni épen nem lehet. — Mert a nevelésnek akinti intézése az esetben, ha a reversalisoknak kötelező ereje megszüntetik, nem ezeknek erejénél hanem a szülők kölcsönös egyetértésénél fogva történik; — és a KK. és RR. mindent várak volna inkább, mint azt, hogy a midőn a családi körben ugyanazon békének és nyugalomnak érdeke miatt, mely iránt a mlgos FÖRR. féltékeny aggodalommal viselkednek, a szoros kötelezéseknek, melyek a reversalisok, minden következményei is, erőnkülieknek kívánták volna nyilatkoztatni, egy oly közeputat választottak, mely által a cath. egyház részéről a reversalisból támasztani szokott 's nemzedékeken keresztül folytatott kutatásokhoz hasonló, netalán az evangélikusok által indítható követeléseknek eleje vétessek: akkor a mlgos FÖRR. által ezen egész ösztinteséggel tett nyilatkozatok fegyverül használtassanak ellenük annak bebizonyítására, mintha a reversalisoknak törvénybe nem ütköző volta már el lenne ismerve: holott izenetek egész tartalma ellenkezőre van irányozva, 's ezen nyilváníásból következő csupán az vonatik: hogy a családi nyugalom fenntartását a reversalisok érvényességének multra nézve is leendő megszüntetése nem fogja gátolni. Egyébiránt a KK. és RR. továbbá is a közállomány érdekének szempontjából indulva ki, miután törvénytelen tetteknek csak azok következtetéseit közzé választhatnák, ha bár lehetlennek nem állítják is azon esetet, hogy valamely reversalis meg nem tartásából némmely családok nyugalomára káros befolyások származhatnak; viszont azon állításuknak megczafolását is, hogy az elégedetlenségnek és szenvedésnek tömege, mely kivált a köznépi családi életében az egyháznak a reversalisok miatt támasztani szokott követeléseiből származik, hasonlíthatlan nagyobb mint az, mely a reversalisok megszüntetése után azoknak meg nem tartásából származni fog, — a mlgos FÖRR. izenetében fel nem találhatják, — következésképpen úgy vélik, hogy az általuk falállított szempontot véve, a kevésbé rossz követelést a nagyobb rossznál kívánatosnak tekinteni és a reversalisoknak a multra nézve is megszüntetését követelni kötelezőnek.

Hogy az 1790: 26. törvénybe a reversalisok eltörlését maga a Felső is beleértette, az 1792. december 21-kén költ körülvevél szavaiknak figyelmesebb vizsgálatából világosan kitűnik; mert abban a szabad akaratból és kényszerítve kiadott reversalisok közötti megkülönböztetés csak az 1784. évi október 1-őjét megelőző időre nézve tétetik, a később kiadott reversalisokra nézve pedig általános mondatik, hogy azoknak használata az 1784. év után megszünt; — és itt valóban azon magyarázat, mely a felhívott körülvevél világos szava ellen a mlgos FÖRR. által felállítatik, a KK. és RR. ket nem kevés csudálkozással töltötte el. — Mi a mlgos FÖRR. azon okoskodását illeti, hogy az 1790. 26-ki t. c. 15. §-ban Leopold dicső emlékezetű királynak önnön resolútiója által, mely csak hamar az említett törvény alkotása után jött közbe, jobban akint magyaráztatik meg, hogy a reversalisok, mint a törvény által el nem töröltettek, erejükben megtartandók, — a KK. és RR. két részben tartják hiányosnak:

1-ör azért, mert a törvény magyarázatának jogait tovább terjeszti, mint az alkotmány fogalmával megegyeztetni lehet. Ugyanis bármi uton jött légyen a törvény létre, midőn egyszer már alakult, az a fejedelemlnek többé nem kizárólagos tulajdona, hanem szintolly tulajdona a nemzetnek is; és ha ennek értelmét egyoldalul megállapítani a fejedelem csupán azon oknál fogva lenne jogosítva, mert a törvény az ő resolútiójának szavaiból készült: akkor a KK. és RR. dek nem ismernek törvényt, melyet resolútió által a fejedelem ismét visszavonni képes ne lenne, 's melynek tartalmát a nemzet magának nézhetné; kivált ha tekintetbe vétetik a resolútióknak, melyek az országgyűléshez bocsátatnak, nem ritkán kétes értelmű szerkezete. — Ennek ellenében a KK. és RR. ugy vannak meggyőződve, hogy épen azért, mivel a törvény megalkotása után tulajdona a nemzetnek szintolly mértékben, mint a fejedelemnek: törvényt csak magából a tör-

vényből, és ha ez nem világos, újabb törvény által lehet magyarázni.

2-ör azért, mivel a mlgos FÖRR. dek azon resolútióra, melyet érdekelnek, világosan hivatkozni nem méltóztattak. Feltéve tehát — de meg nem engedve — hogy azon resolútióknak az 1790. 26. t. c. magyarázására lényeges hatást tulajdonítani kell: a KK. és RR. a mlgos FÖRR. okoskodását hiányosnak látják azért, mert nem ismerik azon állapot, melyre építve van. Egyébiránt nem tagadják a KK. és RR. és soha sem tagadták azt, hogy a reversalisok használata resolútió által lépett az 1790. 26. t. alkotása után életbe; az említett 1790. 26. t. c. első és általános rendeleti szakaszának mindazáltal, összehasonlítva azon törvény bevezető szavaival lényegében oly értelmet tulajdonítanak, hogy az ország Rendei és a fejedelem a vallás ügyét kizárólag a törvényhozás utjánai rendelkezésre kívánták fentartani; hogy tehát mindazon resolútiók, melyek a békekötések az 1608: 1, 1647: 5, és 1791: 26. törvényekkel ellenkeznek, vagy azon tul mennek, az 1790. 12-dik törvényről, és általában a közös törvényhozási jog eszméjénél fogva érvénytelenek, és azon gyakorlat, mely hasonló resolútiókon alapul, visszaélés. — Mindezen itt előadott 's már előbbi izenetekben felhozott okoknál fogva tehát továbbá is a reversalisokat 1790: 26. törvénybe ütközőknek 's a multra nézve is eltörlendőeknek vélik. (Vége jövő számban.)

Pozsonyi újdonságok. — A „Hírnök“ legújabb száma a tudvalévő gyilkossági tényre vonatkozólag im ezeket közli: „Pozsony, jun. 17-én. Azon nagyszerű intézkedések, melyek a szerencsétlen Orosz Elek holttestének felkérésére tétettek, 's még a buvár harang segítségével is szüntelen véghezvitettek, eddigelé még eredményre nem vezettek. A feltalált koffer csak négy lábnyi hosszú, 's csak rendkívüli mélysége által magyarázható, mint férhetett be illy erős izmottest, mely ezelőtt már 24 óráig a sötét konyhában heverve egészen megfásult. A gyilkosok vallomása szerint nagy munkába került nekik a megmerevült testnek meghajtása, úgy hogy feje melléhez szorítva alant feküdt, térdei pedig szinte a mell felé hajtatnak, mely erőtetett bepakolás következtében a fődél szüntelen felugrott, 's azt spárgával megkötöni kellett, melyet azonban a víz partján az elmerítés előtt felmetszettek, 's így hihetőleg a test csakhamar aladából kibontakozott. Szárnyal ugyan többféle hir, miszerint a test itt ott látatott, sőt kifogatott 's elis ásatott volna, de eddig mindezekről bizonyost nem tudhatni, 's e pillanatban még hiányzik a fő corpus delicti, noha a két tettesnek egyhangu vallomása, a többi feltalált corpus delicti, 's minden körülmények után, a gyilkolásnak hol, mikor 's kik általi véghezvitelo felett nem csak morális, hanem juridikai kétség sem foroghat fen. A Nemeskérben elfogott Toronyi István meghallván büntetése befogatását, atya háza felé vette útját, de a példás gyorsasággal tett intézkedések következtében a nyomába küldött városi biztos csak egy pár órával későbbben érkezett meg Sopronyba, hol azonnal T. Káldy József alispán urnál személyét 's küldetése tárgyát kimutatván, a jeles megyei főtiszt legott Kéry Péter szolgabíró urat egy megbízott 's illy ügyekben járatos megyekatonával Nemeskérre — Sopronyól mintegy 4 mérföldnyi távolságra — küldötte: ki is esti tíz óra táján megérkezve, a helység kocsmájában megszállott, 's ott elhivatván a helybeli nemesek hadnagyát, a szük séges tudósítások megszerzése után őt 's katonáját T. I. atya házához küldötte, ki elég vagyonosnak ismert nemeskéri nemes közbirtokos. A számos család már álomba merülve levén, az atya a szokatlan tudakozásra azt felelte, hogy István fia csak azon este érkezett meg Pozsonyból, 's többed magával a pajtában alvott. Felkötetvén a hadnagy által, minden ellenállási kísérlet nélkül ártatlanságának erősítése mellett megadta magát, 's atyafiai által a szolgabíróhoz kísérve, ezek kezeskedni akartak érette, de megtudván a szörnyű tettet, melléről valólván van, egyébkint is foganatlan kérésöktől elállottak. — Itt T. I. igen csekély résztvevést vallott meg eleinte, hogy t. i. a szerencsétlennek urnak csak paplanát rántotta volna le, míg Kovács Pál őt fojtogatta; de a confrontációból oly borzasztó szerepelése világlott ki, hogy már most kétségtelen, mikép a két czinkosnak csak megfeszült erőködésének sikerülhetett a szárandó áldozat megölése, 's névszerint Toronyi egy, illy merényeknél használtani szokott kegyetlen kézfogas által a szerencsétlennek rögtöni elájultát okozta, miről később dicsekedett is czinkosának, kit azonban minden tekintetből a pokoli gonoszság koszoruja illet; mert csak azon tette, hogy míg meggyilkolt ura otthon a földön hevert, ő annak kardjával 's kalpagával őt az országházán a legártatlanabbul fölkereste, már őt a megrögzött gonosztevők első sorába helyezi. Mellözve itt a többi részleteket, melyek körülményes és igaz leírását a derék városkapitány ígérete következtében legközelebb nyujtani képesek leöndünk, melyet azután az állítólagos Szabó József rablónak — a két gyilkos egyik barátjának — szép kalandja váltand fel, birtokában levén már most a szerkesztőség az ide vonatkozó okleveleknek. — Mindkét esetben szembeütőleg mutatkozik az isteni gondviselés, mely még a legszemeseb gonosztevőket is annyira szokta elvakítani, hogy alig hihető könnyelműség vagy balfogas által tettök felfedezését könnyítik. Jelenleg e borzasztó gyilkosság feletti elszomorodás mellett lehetetlen el

nem ismernünk azon példás, 's bármely ország őrségének legnagyobb becsületére válthatandó buzgóságot, gyorsaságot, czélszerűséget, melyel e merény fölfedezése nyomoztaték 's mely által csak lehetségessé lön, hogy a városkapitánynak tett első jelentésétől számítva már az ötödik nap mindkét tettes, az egyik a szomszéd megyében, elfogatott, 's az egész gonoszított teljes világosságra hozatott.

Megyel 's más közlések.

Nyitra vármegye folyó hó 14-kén tartá meg főispán ur ő excellja jelenlétében tisztválasztó közgyűlését. Alispánokká választattak: elsővé Tarnóczy Kázmér; 2-dikká Ghyecy Károly volt főszbiró. Főszolgabírák: a nyitrai fels. járásban Ghyecy Ágoston; alsóban Dezső Tádé, Vágúhelyiben Turcsányi György; szakolczaiban Ocskay Rudolf, bajmócziban Vagyon Antal; bodokiban Beznák Ignác. Főjegyzőkül: Batthyányi Ferdinand (jelenleg orszgy. követ) és Gusztinyi János. Főügyészül: Turcsányi Antal. Hadi főadószedővé: Turóczy Ferencz; házi főadószedő: ifj. Majthényi Florian. Az esküttek 's egyéb tisztviselők névsorát folytatolag közlendjük.

Kír. városok köréből.

Szabadka, június 18. Örömmel ragadok tollat, értesítendő az olvasó közönséget, a városunkban tegnap és ma, nagyrésben véghez ment tisztválasztás kedvező eredményéről! Örömmel — mondom, mert eddig az, a legvérmesebb reményeket is túlhaladta, és alig van kebel, mely meglepéssel nem telnek el; alig ember, ki örömmel nem legeltetné szeméit a közbizodalom borostyányával megkoszorozott főtisztviselők díszes során, 's az ujonan választott községek polgárságunk gyöngyeiből, ritka tapintattal fűzött koszoruján. Ugyanis: még mult hó 18-kán városunk keblében megjelent kir. tanácsos és biztos Eötvös Pál ur ő nagysága a tegnapi napra tüzvén ki, az 1834. év január 18-kán tartott utolsó tisztválasztás óta, a beltanácsban 3, a külben pedig 32 üres helynek betöltését; rövid de velős beszéddel nyitá meg a fontos munkálkodási ülést, melynek két napi dus eredménye következő: Főbiró: almási Antunovics József tb. — Polgármester: Szárics József tb. 's országgyűlési követ. — Kapitány: Kuluncsics István. — Uj tanácsnokok: Demerác Alajos volt főügyvéd. Miloszavleyevics István volt pénztárnok. Gyelmis Miklós tb. 's volt népszószóló. — Népszószólóvá lön: Blagoevics István ügyvéd. Uj választott polgárok: bajsai Vojnics Mihály tb; Szkenderovics Márton; Sztipics Kristóf ügyvéd; Varga Tamás; Czrnkovic György; Pacher Ferencz; almási Antunovics Pál tb. 's bácsmegeyi aljegyző; Polyakovics Mété; Mukics János tb.; Perchich Lukács bácsmegeyi élestári biztos; Missurai Antal ügyvéd; Milassin Máté tb.; Zelic Gergely; Radicsics Joachim kereskedő; Kopunovics Erneszt tb.; Varga Lukács ügyvéd; Zomborevics Vincze orvostanár; Valicsek József kereskedő; Rudics Pál; Macskovics Benedek ügyvéd; Manojlovics János; Sztipics István; bajsai Vojnics Barnabás tb. 's bácsmegeyi főbiró; Szakmaiszter Simon; Láng József; bajsai Vojnics Otto tb.; Tamasi János; almási Rudics Móricz tb.; Kuluncsics Jakab városi pertárnok; Spelletics Bódog ügyvéd; Dulics Antal. — A többi üresedésbe jött hivatalok jövő pénteken lesznek betöltendők. —

Külföldi hírek.

N. Britanniá. A magas vendégek másod izben is meglátogatták az ascoti lófuttatást, 's a czár 500 ft sterlinget tón ki évenkénti díjúl egy ezüst serlegre. Ez által az angol nép szenvedélyének hízelegve népszerűséget keres azoknál is, kik nem igen nagy örömmel nézik látogatását.

A lordok házában jun. 7-kei gyűlése magában nem igen érdekes volt, 's csak az által nyert némi jelentőséget, hogy a szász király is megjelent a gyűlésen. Mondják, az orosz czár nem követendi példáját; neki nincs igen rokonszenve parlamenti jelenetek iránt; ő inkább a katonai díszleteket kedveli, melyek is oly fényvel tartattak tiszteletére, minő a különben nem nagy fontosságu szárazföldi angol sergeknek igen ritka. — Rövid levén az ülés a szász király még az alsóházba is átment, hol Sir Peel Roberttől üdvözlötletet.

Egy londoni levelező azon észrevételt teszi: hogy Miklós czár látogatása véget vet azon politikai kuruzslók állításának, kik mindenben Anglia 's Oroszország ellenségességét vevék politikai jóslataik alapjául; a francziákat pedig meggyőzheti arról, hogy azon türelem daczára, melyel az angolok négy év óta a francia sajtó és kamarák sértegetéseit elviselék, Angliának még sincs szüksége a francia szövetségre, hanem inkább az iránt fog megkéretni, hogy Europa többi hatalmasságaihoz legalább hasonló bizalommal és ba-

rátsággal viseltessék. — Ime, ez tehát a látogatás következménye: büszke önbizakodás, s önértési dagály! Még végre egész Europa kegyelmet kolduland Angliától és Oroszországtól. Gyönyörű kilátás. Tehát alszik e Europa? vagy a hálók olly bűvösek?

A czár tiszteletére fényes ünnepélyek adtak a Buckinghampalotában. Azután a czár a főnemesség hölgyeinél is lön látogatásokat. Meglátogata egy clubot is, mellynek tagjai leginkább hadi s tengerészeti tisztekből állanak, s örömmel szemlélték a testvérétől, Mihály nagyhercegtől a clubnak ajándékozott könyveket tiszteletben tartatva. Megtekinté az épülő új parlamentházakat is, s Barry építészől kikérte magának azoknak terveit, viszont császári palotája tervét ígérve neki. A „Sun” azt kérdezi: tán Pétervárt akarja utánozni e parlamenti épületeket?

A minden oroszok czárja jobban kedvelve a katonai nézőjateköt a parlamentnél, a felsőházi ülésen — habár váráték — meg nem jelent. Miért is június 5-én délelőtt Windsor mellett hadi szemle, és gyakorlat rendezteték, s pedig olly fényes modorban, minőt évek óta nem láttak. Midőn a gránátos testőrök közeledének, Wellington hg. ezrede élére állott, melly pillanatban a roppant néptömeg olly nagy éjont kiálta az öreg vezérnek, hogy a körülállók csak nem süketekké lőnek. A czár viscount Combermere tábornagy által, ki a szemlét vezérlé, legnagyobb megelégedést fejezte ki a sergeknek, mellyeket fegyvertársinak nevezett. — A Timesnek írják Párisból, hogy Lajos Fülöp Vernet híres főtiszt, ki mint tudva van Miklós czárnak igen kedves embere, egy quasi-politicius küldetéssel bizá meg Londonba, a jó egyetértésnek a czár és francia király között leendő helyreállítására.

Miklós czár jun. 10-én Woolwichban hajóra szállt, Hágába visszatérendő.

O'Connell elzáratása nagy izgalmat okoz egész Irlandban. A papság nyilvános imádságokat rendez O'Connellért, s különféle világi s papi gyűlések tartatnak azon czélból, hogy ez elzáratás ellen minél több oldalról történjenek felszólalások. A Chronicle'ben olvasható: hogy O'Connell csak azért nem adta még eddig jelét életének irásában, mivel minden ilyenféle nyilatkozás meg van neki tiltva. Azonban könnyen megeshetik, hogy ő felsége kormányja maga szőlődjára fel őt „néhány sornak” az ír néphez intézésére.

Nemesak Ithon több helyein, hanem Angolország jelentékenyebb városaiban is gyűlések vannak készülöben, O'Connell behőtűntetése fölött nyilatkozandók, s ez ellen a parlamenthez kérvényeket, és a királynéhoz fohíratot intézendők. Londonban június 5-én egy Kavanagh nevű ír, a rendőri törvénysek elibe állították, mivel nyilvánosan azzal fenyegetőzék, miszerint Peelt és Wellingtont O'Connellért föbe lövendé. Az ember azonban szellemi betegnek találták, s örültek házába vitették.

Franciaország. Mig a J. des Debats a kikötők javítása fölött a követkamrában megkezdett tanácskozást védi, ezalatt a ministeri lap azon megjegyzést teszi, hogy a kormány 1830, vagy inkább 1837 óta, melly éven a francia kikötők újjászülése megkezdve lön, legalább is 69,680,000 frankot adott ki, melly öszlet azonban 42 kikötő közt osztván föl, mindenütt történt ugyan valami, de sehohsem igen nevezetes. Most, midőn 46 millió ajánlatik e czélra, más eljárásnak kell történni, t. i. a két fő kikötőváros Marseille és Havrenak valamennyi szükségüket egyszerre kielégíteni, mellyek után aztán a dünkirceni és vendresi kikötőkre kerülendé a sor, mellyek közül az egyik, mint Észak-Afrika partjainhoz legközelebb fekvő, egy hatalmas tengeri fegyvertár helyéül igen alkalmasnak ajánljokzik.

Versaillesban drámai, az az szinpadai ünnepély tartotta a király rendeletéből. Előadattak: „Oedipus Kolonosban” című görög műnek harmadik, a „Favorite” negyedik felvonása, a „Polka”, a „portició néma” második s harmadik felvonása. Mintegy 1500 ember volt meghíva, s a király igen boldognak látszék, hogy az ipar, munka, tudomány, politika és művészet képviselői közt töltheti az estét. — Lajos Fülöp érthozzá, mikép kell a nép érzelmeit meghódítani.

Párisban aggodalmasan várják az Afrikából érkező tudósításokat, mert attól tartanak, hogy Aumale hg. meg gondolatlansága még több bajt is okozott. A marokkói császár szent hadat hirdetett a francziák ellen, nem támadólag, hanem védőleg, s erre nézve Anglia pártfogására tart számot.

A párisi iparműkiállítást nagy vesz érte jun. 9-én. Az épület, mellyben e gyűjtemény fel van állítva, csak ideiglenesen készült deszkákból, s mégis 300,000 frankba került. Szörnyű zivatar és esőzés elöntötte a tért, mellyen ez épület áll, s a gyöngye földölzetet benyomá a zuhanó zápor. Minden elázott. A szőnyegek, selyem szövetek oda vannak, egyéb művekből sok eltört és elromlott. Végre mégis reá kellend magát szánni a kormánynak, saját

épület létesítésére illy czélokra. A kár igen tetemes. — Vajjon a magyar iparegyesület kiküldöttje gyűjtött e már elég tapasztalatokat e szerencsétlenség előtt? Ha nem, — úgy ez reánk nézve is nagy veszteség.

A francziák egy részének hangulata az angolok ellenében ismét ellenségesebbé kezd válni. A „Courrier français” valóságos vádat emelt a Tanger, Algir, Tunis, és Tripolisban levő angol consulok ellen, hogy különféle uton módon, s alattomos fogásokkal törekesnek a mohamedanizmust Afrikában a francziák ellen felingerelni, s erre nézve több adatokat s részleteket hoz fel. Azután pedig mondja: A dolog ezen állapota így nem maradhat. Ideje, hogy Franciaország kérdést tegyen, s Anglia nyilatkozzék. Mert a legretentőbb ellenség, mellyel Algirban meg kell küzdeni, koránsem a muszliman vakhít buzgalma, hanem az angol ellenségeskedés, melly titkos összeesküvésben áll a meghódított népekkel s azok szomszédaival, kiket folytonos áskálódással izgat. Algir jobbról és balról Angliától van körözve, Angliától, melly az egyetértés legszólóbb nyilatkozatai daczára Afrikában 14 év óta háborút visel Franciaországgal.

Bourbon szigetét iszonyú szerencsétlenség érte; szörnyű orkán pusztította azt el február 21-én, melly közben számos földingási lökés vala érezhető, a vetések mind feldőltak, és számos ember életét veszlette.

Az orosz czárnak angolhoni látogatása iránt különféle lapok véleményei. Az „Univers” bizonyos közlések következtében azt akarja tudni, hogy e látogatás, legközelebből az oszman birodalom állapotára vonatkozik. S a többek közt így szól: Három hónap óta Bulgária s Rumelia földje keresztény vérrrel van elöntve, s az albániaiak bűnmerényei olly borzasztók, hogy a toll alig képes azokat leírni. Kétségkívül Oroszországot nem kellene sokat kérni, hogy fegyveres kézzel lépjen fel, s vannak, kik azt hiszik, hogy az albániaiak zendületében olly titkos ok működik, melly a közbenjárást igazolhatná. Kő kő után foszlik le ezen nagyszerű romból, mellyet oszman birodalomnak neveznek, s határozottan hanyatlík teljes beomláshoz, melly szétzuzandja a jelen európai politikának apathiáját. Valamint a többi hatalmak nem, úgy Oroszország sincs elkészülve még a nagy vesz-eseményre, mellynek örökségéből kétségtelenül a legtetemesb részt magának szeretné megtartani; azért akarja még elhasználni annak bekövetkezését, mit csak a többi hatalmak egyezésével tehet. Oroszország a berlini s bécsi cabinetekre határozott befolyással bír; mivel pedig Anglia befolyását a francia kormányra ismeri, azért fordul most Angliához. Első törekvése most az északi török tartományokat elszakasztani, s Servia példájára függésben levő hűbéres fejedelem által kormányoztatni; majd utóbb tudá ő a többi hatalmak befolyását paralyzálni. Csak az a kérdés, vajjon nem veszi-e észre az angol cabinet a hálót, mellyet neki készítenek?

A király elhatározá, hogy Joinville hg. néhány hajóval a marokkói partok táján czirkáljon. A királyi nem sokára Toulonba induland a parancsnökságot átveendő.

Igen megcsalódtak, kik azt hívték, hogy a tengerész miniszterium pótlékkövetelése miatt heves ülés fog tartatni a kamrában. E követelések minden további vitakozás nélkül megajánlottak. Hosszasabb volt a vitakozás a finansz-miniszterium pótlékkövetelése fölött, főleg a postamestereknek adandó segélyzés miatt, kik azon vonalokon, hol most vasutak léteznek, tetemes rövidséget szenvednek. Maga a kívánt öszleg nem nagy, mindössze 136,948 frankra megy az 1843-ik évre; hanem elvkérdés forog fen: vajjon kötelesség-e olly iparágakat segélyezni, mellyek új szállítási eszközök létesítése miatt kárt szenvednek, kötelesség-e nekik kárpótlást adni országos kincstárból?

Spanyolország. Tarragonából a királynék Reusba rándultak, miért is Barcelonaba érkezésük egy nappal elhaladt. Ezen részletes és későbbi tudósítások szerint tehát nem június elsején, hanem másodikán, s nem is esti 10 órakor, hanem éjféltkor érkeztek Barcelonaiba, számtalan csónakok- és sajkáktól, nagy fényvel és pompával, harangzúgás, ágyüdörgés, népüjongás és lelkesült énekek közt fogadtatva; a hatósági tiszték s számtalan fiatal ember tisztelgett kiszálltukor, s az alkotmányos alkalde a fejedelemnek mindegyikének dúsan ékesített virágbokréttal nyújtott át. Az egész népesség talpon volt, s még éjféli utáni két órakor is zsbongtak az utcák embelekől. Másnap nagy katonai díszletek tartattak. A királynék mindjárt megérkezésük után, s másnap is a fényes főtemplomba mentek. — Ugyan június 3-án megérkezett Barcelonaiba a rendkívüli török követ is Fuad effendi, kinek számára Madridban a Buen Retiro palotát rendezik el, mintán Don Francisco ismét a királyi palotában vette lakását. A követség czéljál nem csupán a királynéknak udvarias üdvözlését gyanítják, hanem titkosabb utasítást is képzelnék összekötve lenni, főleg pedig északi Afrika forrongó állapotjára vonatkozólag.

Barcelonaiból jun. 3-án este a királynék kirándulást tőnek a szép fekvésű Pedralves zárdába, hol az érsek s 24 zárdaszűz fogadá őket. Meglátogatták Sorria templomát is, honnan visszatérőleg a lakosoktól szövétnekekkel kísértettek.

Némelly főpapok többször panaszt emeltek olly iratok és torzképek megjelenései ellen, mellyek a keresztény vallás dogmáit gunyolják s erköcstelenséget terjesztenek, úgy hogy minden erőnyesebb ember megbotránykozik miattok. E panaszok következtében az igazságügyi miniszter szigorubbán meghagyá a királyi ügyészeknek, hogy az új sajtótörvény 5 cikkének szigorú végrehajtása által fékezzék e rendtelenséget.

Az exaltadok mindenképen törekedének ismét egyesülni, de a szakadás olly mély s annyiféle töredékek szülfője, hogy ez egykönnyen nem eszközölhető. Mindamellett igen sok történik most is gyamolításukra; most is négy főlap jelenik meg Madridban az ő szellemök szerint. — S ezeknek egyik főtörekvésük az anyakirálynét elnépszerűsíteni, s erköcseit a nép előtt gyűlöletes színbe állítani. Egyikök, az „Eco”, történeti adatokat közöl, hogy az özvegykirálynék mindannyiszor zárdákba vonultak, részint, hogy tetteleg megmutassák, mikép minden újabb házasságtól idegenek, részint hogy az ország ügyeibe való befolyástól véggé tartózkodjanak. Különben is gyakran száműzetteléssel bűnhődtek a királyok özvegyei, kik ujabbán férjhez mentek; és spanyol törvény szerint minden özvegy, ki új férjet választ magának, csak ennek czimét viselheti. Mindezek egyenesen Krisztina és Munozra vonatkoznak, kivel történt összekelése, miután Bianzares hercege czimével és spanyol grand méltóságával felruházott, már általános tudva van. Vannak, kik azt hiszik, hogy Izabella férjhezmenetelekor ezen házasság nyivánitatni fog, s Krisztina véggé visszavonuland az udvartól.

A Maestrazzoban dulogott harambandák szét vannak verve, s hihetőleg egészen megsemmisítve. Maga a vidék népessége is tetteleg részt vön a lázangók fékezésében; mintegy 20,000 földművelő kiállt ellenök, s így a királyi csapatok tökéletes győzelmet arattak. Több főnök, számos tiszt, s mintegy 150 közlegény részint elfogattak s agyonlövettek, részint a harcmezőn hulltak el. Számos carlistapárti volt közöttök, — s így e párt mindinkább fogyatékón van.

Ujabb hírek szerint a marokkoiak ismét kegyetlen merényt követtek el a spanyolok ellen. Muros vidékén vitorlafosztott spanyol kereskedési hajót hajtott a hullám a partra, mellyen tizenkét emberi test vala fej nélkül, a holtestek sebei mutatták, hogy a szerencsétlenek erősen védelmezték magokat, míg bakóiktól elnyomattak. A lapok ujra boszura híjják fel a spanyolokat, mert illy meggyalázás csak vérrrel mosható le. A viszonyok nagyon bonyolulnak, s a spanyol tengerészkatonaalig alig járja már a pillanatot, mellyben támadásra fog harczli fel adatni.

Németalföld. Az orosz czár érkezését minden perczben várták jun. 10-én. Mondják, a czár Amsterdamot is meglátogatandja, onnan pedig Saardamba is elmenend, hol még most is megvan ama viskó, hol nagy Péter czár hajópiénész-legénykép dolgozott. — Ujabb hír szerint már megérkezett Németalföldre.

Németország. Münchenben jun. 13-án éjjel Maffei nagy gépgyára leégett, mellyben épen számos gőzkocsi vala munkában.

Berlinben jun. elején szörnyű pénzcrisis állt be, mellynek következtében a vasutrézvények birtokosai tetemes összegeket vesztek.

Svédország. A király és koronaörökös Gothenburgban május 31-én lelkesült örömmel fogadtatott a népességtől.

Montenegro. A vad montenegróiak ismét fétkelenedtek török szomszédaik ellen, egy Ragusából visszatérő török karavánt kifosztván, s a kereskedők levágot fejeit diadalmi jelül a vladikához küldvén. Ez ugyan azonnal visszaküldéa fejeiket, megparancsolván a zsákmány visszaadását s az elhordott ragadmány iránt kutatást rendelvén. Egyszersmind az illető pasának hírül adatá, hogy elégtételt adand.

Törökország. Chaireddim pasa Monastirból elindulván 1200 emberrel s négy ágyuval Zaganal a lázadókra ütött, kik mintegy 4000 valának; két órai ütközet után ezek szétverettek, több száz halottat hagyván a csatatéren. Omer pasa ezt meghallván, Resid pasa parancsait be sem várta, hanem seregével Uskupnak indult, s annak közelében a zendülők fő hadával találkozáván meggyőző őket; a főnökök egyike elhullt, másika fogva van. A sebesültek és foglyokkal emberségesen bánának, s azt hiszik, hogy ezek Konstantinápolyba fognak szállíttatni. — A zultán május 25-én utazásra indult, magával vivén öcsését is, mi sokak előtt igen fellünő.

A nyugtalanság terjedez. Mondják, hogy az európai Törökország több helyein, a szigeteken, 's főleg Candianában mozgalmak mutatkoznak a török uralom elleni felkelésre. — A miniszteri crisis még egyre forrong.

Északamerikai egyesült státusok. Maj. 21-éről New-Yorkból érkezett hír szerint Tyler elnök a senatusnak hivatalosan tudtul adá, hogy a mexicói öbölbe hajócsapatot, 's Teass határaitra hadserget küldé.

Hayti. Az újabb tudósítások szerint még mindig nem tudhatni, mikor és mikép fog végződni a forradalom; eddigelé minden arra mutat, hogy valóságos fajharcczá leendő a feketék és színesek közt, 's pedig most határozottan a negereké a győzelmi elsőség. A sziget déli részében mintegy bevégeztek tekinthető a zendület, hol is egy vén négerfőnök, kinek neve Guerrier, választott elnökül, 's e választásra a mulatok fegyveres csapatai is befolyással valának. Az új elnök az előbbinek kormánytagjait megtartá, kivéve a miniszter-elnököt, Herard-Dumesle-t, ki a volt elnöknek Herard-Riviérenek unokaöccse. Utóbbi még fegyverben áll ugyan néhány ezer emberrel, de azt hiszik, nem soká fogja parancsai alatt tartani, mert főbaj, hogy sergének tetemes része feketékből áll.

Egyesületi közlések.

A pesti müegyesületnek a triesti müegyesülettől kicserélt, 's az utolsó sorsolásnál kiájtott triesti mülapok most jutván kezeihez; azon t. cz. egyesületi tagok, kik az utolsó sorsolás alkalmával triestii részvényt, és az után eső mülapot nyertek, ezzel tisztelettel kéretnek, hogy azok átvételéről az egyesületnek Klausz A. L. urnál, a városi színházépületbeni tükörtárban, intézkedni ne terheltesse, kitől egyszerűen triesti nyereségek iránt értesítést vehetnek. A többi közt, a pesti müegyesület által kiájtott 1546 számú triesti részvény az első nyerő szám volt, mely Maassen Tódor Dusseldorfban művész által készített „Ruth és Boas“ című olajfestvényt nyerte, 's mely az ez idei mükiállításban ki fog állítani. Közli Ritter Sándor egyesületi titoknok.

A népkönyv kiadó egyesületnek 1844. június 11-én tartott ülésében, I. bemutatott azon 11. pályamunka, melyek a mult évi auguszt 27-én kitűzött ime feladatra — „késztessenek apró népszerű elbeszélések erkölcsi, hazafiui, gazdálkodási és közgazdálkodási elvek és érzelmek terjesztésére“ — érkeztek. A jeligék ezek: 1) Souviens toi bien, que tout depend des premiers pas. 2) Az isteni parancsolatok ütdike: ne öl. 3) Mulatva oktatsz, és játsza tanítasz 4) Áldd meg országunkat, mi magyar hazánkat, vezéreljed jóra a mi királyunkat. Egyházi ének. 5) A népek hogy szánandó vaksga gyógyuljon. Egy emberbarát. 6) A nép természeténél fogva igen irigy, és gyanakodó, ures hírek hívére hajlandó. Seneca. 7) Zrinyi Miklós. 8) Nincsen rózsza tövis nélkül. 9) A két jó közül vagy egyik vagy másik. 10) Mondj igazat, betörök a fejed. 11) Plurima si nitent non ego paucis offendar maculis. — A jeligét rejtő levélké bepecsételtvén, Kacsokovics Lajos igazgató ur gondviselésére bizattak, a pályamunkák pedig megbírálsá végett Peregrinyi Elek, Vadnay Rudolf uraknak és a jegyzőnek kiadattak, a Sdik számú pályairatot kivéve, — mely — minthogy jeligét rejtő levél kísérete nélkül, sőt az írónak megnevezésével küldetett ide — a pályázástól elmozdított. — II. Günczburg József orvos ur „a köznép természeti 's erkölcsi neveltetéséről“ irt munkáját jutalmazás 's illetőleg kiadás végett az egyesület elibe terjesztvén; ezen, főleg diaeteticai szabályokat magában foglaló kéziratnak szaktudománybeli megbírálsára Pólya József, Kovács Endre és Török József helybeli orv. uu. tisztelettel megkéretni rendeltettek, 's ha emunka mind tudomány, mind népszerűség tekintetében elfogadhatónak fog itéletni, az egyesület pénzerejéhez képest, 's a munka belérdeme szerint az író jutalmat is nyerend. III. Peregrinyi Elek ur „János gazda“ című népszerű munkájából 150 példányt ajándékozott az egyesületnek, mely szíves adomány meleg köszönettel fogadtatván, a könyvecskék 12 pftjával kaphatók az alulirt jegyzőnél. IV. Kancz M. L. és fia pesti nagykereskedők 10 pftot ajándékoztak az egyesület fölségelésére. Ez adomány hasonlóan szíves köszönettel vétetett. V. A pénztár jelen állapota: 587. ft. 47/100 kr. pp. 's majd szinte ennyi a könyvek be nem fizetett áraban. — Tekintve azt, hogy az egyesület alapítókéjét eredetileg csupán azon néhány száz forint tevő, mely a mult orsz. gyűlési ifjuság által köre nyomtatott arcképek árából jött be, az egyesület által pedig első alkalommal 50 arannyal jutalmazott Tarczy népszerű természet tanának 1500 példányban kinyomatása ezer pftnál többé került; a pénztárje-

len állapota kedvezőnek találtatott. V. Az egyesület, helybeli tagjainak számát szaporítandó. ennek elvállalására Antal Mihály, Fabri Pál, Hengelmüller Mihály és Szontagh Gusztáv urakat szíves bizodalommal fölszólítani rendélé. — Stuller Ferencz egy. jegyző.

Iparegyesület. — (Adakozások a pesti mester-inas-iskolákra.) Helybeli esztergályos czéh-mester Jucho József ur egy Ruszféle számgépet készített, 's azt, mint ajándékot adta be az iparegyesületnek; mely a becses adományt annál nagyobb köszönettel fogadta, minél követhetőbb példa van általa kimutatva arra, mikint lehessen ez iskolák leendő igazgatóságát a többi szükséges czikkelyek készpénzen és tetemesebb költségekkel leendő beszerzésének terheitől felmenteni a nélkül, hogy az egyesek is nehéz áldozatot kényserüléne tenni. A szükségleendő esztergályos, bádogos, és könyvkötői czikkelyek könnyű szerével állíthatók ki egyenkint; de össz. valóban áldozatos jótétemények lesznek, és az illető mester urak bizonyosan sokkal buzgóbb pártolói ez iskoláügynek, sem hogy Jucho urat egyedül hagyják a jöltevők lajstromán!

Luczenbacher testvérek, helybeli fakereskedők 5 pft. fizettek le adományul ez iskolákra, majus 20-án 1844. — Csánády, jegyző.

A Magy. Gazd. Egyesület f. é. jun. 16 napján tartott közgyűlése (folyt.). A tüzkármentésre nézve továbbá, minél inkább igaz, hogy a tűzveszély hazánkban a mezőgazdák osztálya közt legtöbb kárt okoz, annál természetesebb talála a közgyűlés, hogy e baj elhárítása felett a M. Gazd. Egyesület kiválólag elméldkedjék. Különösen sürgősé teszi a gondoskodást e tárgyra nézve még azon körülmény is, hogy a tömördek pénz, mely épen nem a philanthropicus szerkezetű, tűzserkedő tüzkármentés-intézet utján Magyarországból évenként a külföldre vándorol, a hazában tartassék meg. Noha pedig ez ügyben igen dicséretes intézkedések vannak már részint tervben, részint létrehozva egyes megyékben; mégis ezeket nemcsak provinciai részletességök miatt, hanem azért is elégteleneknek tartja a szakosztálylial egyetértve a közgyűlés, minthogy ha a közönség elve az egész országra nézve kötelezőleg elfogadtatnék, azontul az egyesek által viendő teher csekélységre olvadna le 's elviselhetőbbé válnék. A tárgy azonban sokkal nagyobb szerű levén, mintsem hogy a teendő kívánatos intézkedés egy pár órai ülésben elhatározatnék, a szakosztályi indítvány következtében a közgyűlésből küldöttöség nevezetett ki, mely tekintetbe vévén a külföldön és hazánkban fenálló hasonló intézeteket, mind a tüzkár-biztosítást, mind a tüzi és építészeti rendőrséget illető 's törvényesen megállapítandó országos szabályokra nézve alkalmas javaslatot készítsen. E küldöttöséghez m. Czindery László főisp. htu ur elnöksége alatt megkérettek: Steinbach Ferencz kir. tan. Havas József k. t. b. ülnök, Tasner Antal, Ilkey Sándor, Laczkovics József, Kunewalder János, Weisz Bernát 's egyesületi titoknok; itt is, valamint az előbbi küldöttöségben, tetszésére hagyatván elnök uraknak, a küldöttöségi munkálatok alkalmával dologhoz értő más ügybarátokat is megkérti. — 5ör Korizmic László urnak igen tanulságos értekezése a közlekedési eszközök és rétönözés befolyásáról a mezőgazdaságra közfygyelemmel fogadtatván, ujjlag emelkedett vágy a jelenlevőkben, minél előbb gazdaképző intézettel bírnai a hazában, honnét az értekező ur által helyesen kijelölt eszközök létesítésére alkalmas egyének minél számosan kikerüljenek. — Gör Felolvastatván az állattenyésztési szakosztály vitaközásainak rövid vázolata, miután az abban foglalt nagy érdekű tapasztalások sommája a Magyar Gazdában részletesen előadtni határozatott, előadá 7er M. Czindery László főisp. htu ur a honi lötenyésztés ügyében készített, 's főleg a n. Somogy vármegyében megállapított intézkedések sikeréről szóló értekezését, 's annál nagyobb érdekeket ébresztett a jelenlevőkben, minél szembeszökőbb az áldott eredmény, mely a felhozott intézkedések nyomában követé. A közgyűlés örömmel méltánylá értekező ur fáradságtalan munkásságát 's tárgyismeretét, melynek t. i. főleg köszönhetőnek véli ezen intézkedések létrejöttét Somogyban: azon öszinte ohajtásnál fogva azonban egyszerűen, vajha e szép és üdvös példa minél számos megében találna követőre, ezen értekezés a „Magyar Gazdában“ egész terjedelemben felvéteni rendeltetvén, az a törvényhatóságoknak is hazafiui méltánylás végett ajánló levél mellett megküldetni határozatott. Ezzel öszkekötetésben végzésbe ment végre a szakosztálynak abeli indítványa is, miszerint tekintetbe vévén a jutalmazásoknak mindennemű viszonyokban varázserjét, egy a jótékony hatást, melyet a löverseny már eddig is a lötenyésztésre gyakorolt; tekintetbe vévén továbbá, miszerint a tenyésztési kedvet a nyereséges és könnyű eladhatás is lényegesen előmozdítja, a kormány tisztelettel kéressék meg, hogy a magyarországi lötenyésztésre már bold. Mária Terézia, és IIik József fejedelmek idejében kitűzött jutalmazások, naponta sürgős levén a szükség, minél előbb életbe léptethessenek; hogy a középponti löverseny előmoz-

dítására állandó országos díjak tűzessenek ki; a magyar huzszáredekhez kívánatos lovak pedig honi lötenyésztőtől vásároltassanak; a kormány bölcseségére bizván egyébiránt mind a már fenálló országos méneseknek a józauabb 's különösen a honi lötenyésztés érdekében leendő jobb elrendezését, mind pedig ha és a hol szükséges (a megnyíben t. i. egyes vidékeken magánosok ménesre számolni nem lehet), új országos ménesek állítását. Szor A kormányzó választmány megelőző ülésének jegyzőkönyvében elősoroltatván mind a fiók gazdasági, mind az ipar- és természettudományi rokon egyesületek részéről e közgyűlésre küldött érdemes követ uraknak neveik, miután azok e szíves rokonindulat tanúsításaért elnök gróf ur által már a megnyitó beszédben örömmel üdvözöltettek, a két utóbbi egyesületre nézve nemcsak méltányosnak, hanem egyszerűen a közös érdek által parancsoltnak is tartja a közgyűlés, előforduló közgyűlések alkalmával a fentartandó testvéri kapcsolatot viszonzkövetség küldése által is erősíteni; mi pedig a fiók gazd. egyesületeket illeti, sajnosan tapasztalá a közgyűlés, hogy a fenálló 9 fiók közül csak a bihari, pesti, szathmári és szepesi Egyesületek képviselőit tisztelettel körében, noha már maga a vásári alkalom a követek küldését és megbízását tetemesen könnyíté. E kellemetlenül ható részvétlenség ismét tanusítá a Gazd. Egyesület és fiókok más módóni elrendezésének sürgős szükségét. — 9er Erdély testvér-hazánkban legujabban keletkezett gazdasági társaság közüdvözlettel fogadtatván, azzal szoros viszony öszkekötetésbe lépni határozatott. — 10er Föhg. Károly ő fensége, Szász-Coburg-Gotha és Batthyány hercegek, Szerencsy István és Gyürky Pál ő excek, Hunyadi József, Károlyi György és Lajos 's Zichy Miklós gróf urak, végre a kegyes szerzet mernyei uradalma iránt, kik az idei juhkiállításra olly számban küldöttek be nemes állatokat, mely e részben legalább a közrészvét gyarapodását kedvesen tanusítja, egyszerűen pedig a juhnemesítés 's célravezető tenyésztés emelkedésére mutat, — e közremunkáló szíveségért az Egyesület öszinte meleg köszönetet elnökileg egyenkint kijelentetni határozatott. Emlitellenül hagyni nem lehet, miszerint a mernyei juhaszatokból azidén beküldött juhpéldányok azon figyelmet, melyet a tavaliak gerjesztettek, ujjlag felbresszték 's tanusíták, hogy a kegyes szerzet gazdasági kormánya olly ok-szerűséggel 's következetességgel, 's olly önzéstelen javítások beruházásával vezetetik, minőt holt kezek közt fekvő jószágokon tapasztalni ritkán lehet. A mernyei juhaszat ügyes és tudományos, egyszerűen pedig jól pénzelő tenyésztésre mutat. — 11er Benkő Dániel ur, hg Eszterházy lévai praefectusa a legzélszerűbb javításokkal szerkeztet ekéjét az Egyesület ekegyjteménye közé átengedvén, e nagyrabecsült ajándék, a jó ekék tulajdonságiról 's felteteleikről irt becses értekezéssel egyúttal legszívesb köszönettel fogadtatott. E jelekéről egyébiránt a próbaszántás eredményének legközelebbi előadásánál bővebben fog értesíteni a tisztelt közönség. — 12er Magyar Imre tb. urnak a bács megyei kendertermesztést illető érdekes értekezése az ott divatozó kender török mintájával együtt kedvesen fogadtatott; ugy 13or Pfanzert bécsi nker. hazánkfiának figyelemzetése és utmutatása is a rózsaoaj készítésére, melynek nyereséges kiállítására számos csepötés és semmi hasznat nem hajtó része hazánkban elegendő tért engedne. — 14er Jelenlést tön egyesületi elnökgróf, miszerint az 1843ik évre a szarvasmarhatenyésztés ügyében kitűzött pályakérdésre olly feleletek érkeztek, melyek közül az illető bírálók versenyzésre 's jutalmazásra méltónak egyet sem tartanak; 's miután ennél fogva az e jutalomra kitűzött 460 ft. pp. ez évre rendeltetés nélkül marad, más részről pedig egyéb nem reményelt, 's az idei költségvetésbe fel nem vett pénzforrások is nyíltak, elérkezettnek vélte elnök gróf az Egyesület azon egyik szabályszerű föfeladásának teljesedésbe vételét, hogy egy a gazdasági tudományokban előmenetelt tanusító, 's jöreményű ifjat ismeretei bővítéséül a külföldön utaztasson; 's minthogy e végre Péterffy József ur, a „Magyar Gazda“ szerkesztő segédje, kiis, miután a gyakorlati téren mint önálló gazdatiszt több évig dicséretesen működött, egyik honi gazdasági intézetben az ott megszerezhető elméleti kiképzést is megnyeré, az Egyesülethez folyamodott, dicséretes jelleme 's értelmi tehetsége pedig reménységet nyujtnak, hogy tökéletes kiképzése által külföldön a mezőgazdaság legfontosb ágaiaban az e célra hozandó áldozat dús kamatokkal térül meg egykoron a hazának, — elnökgróf ur indítványát a közgyűlés egyértelműleg elfogadá, 's Péterffy urat egy évre megajánlandó 600 ft. p. utiköltséggel és az ismeretterjesztő szakosztály által kidolgozandó speciális utasítás mellett a külföld azon tartományiba fogja utaztatni, hol ő a hazánkat érdeklő legfőbb tárgyakra nézve a legkimerítőbb okulást szerezheti. — 15ör Rendes tagokul megválasztattak: Cuni-Pieron József jószágbíró, Dadányi Pál, Damaszkín Antal és Dörner Ferencz tb. nu., Gyertyánffy Dávid kir. tanácsos, Jurenák Pál keresk., Mocsonyi Péter 's Mocsonyi András tb., Nagy József keresk.,

Roykó János tb. 's jószágfelügyelő, Szathmáry Sam., Stojanovics Mih. 's Vály Mih. tb. uu. Az Egyesület alapító tagjainak Bernát Mikl. ny. alezr. b. Eötvös Dénes és Adler Mór. 200p. ft. alapítványokkal. Ennek folytában t. Marczibányi Lajos tb. urnak a részvénygyűjtés körüli fáradozásáért szives köszönet szavaztatott, Gyertyánffy Dávid kir. tan. ur pedig egyesületi képviselőül megkéretni határozatott. 16or Azon küldöttségnek jelentése, mely a tótmegyeri és úrményi urodalmak megsemmisítésével való megbízva, a legszívesb részvét, méltánylás, és tetszés nyilatkozása közt olvastatván fel, miután a közgyűlés részéről azon ohajtás kifejezetett, ezen urodalmak részletes leírását még ez évben megnyerhetni; egyszersmind elismertetvén az illy hivatalos jószág-megtekintések 's bírálatok tanúságos volta, a közkívánság oda nyílvánult, jövő évben ő Felségének hollócsi urodalmát megsemmisíthetni, mely nemcsak igen jeles gazdasági kezelésénél fogva különös figyelmet érdemel, hanem azon soha nem felejtendő érdemmel is bír, hogy a merinójuh-tenyésztés alapja Magyarországon ott vetettét meg elsőben a fejedelem bőkezűsége által; minek következtében szeretet királyunk ő Felsége a közgyűlésből hódoló tisztelettel meg fog kéretni, hogy az Egyesület kinevezendő küldöttsége által az említett urodalmat a helyszínen megsemmisítse. —

(Vége következik.)

Nemzeti színház. A Kölcsey Ferenc „Hymnus”-ára érkezett 13 népmelódiai pályamű megbírálatára, 's az illetőnek a 20 darab arany pályadíj odaítélésére, az igazgatóság által következő t. cz. urak kértettek és nyertek meg; elnökül: Petrichevich Horváth Lázár; jegyzőül: Nádaskai Lajos; bíráló tagokul: Binder Sebestyén, Bräuer Ferencz, Keiszer Ferencz, Mátray Gábor, Schindelmeyer Lajos, Winkler Angelo, Vörösmarty Mihály és alulit. Ezen t. cz. urak június 15én összegyűlekezvén, 's a bírálathoz fogván, legnagyobb örömmel tapasztalák, hogy ez idei pályaművek közt több igen jeles találtaik, 's kritikán alatti egy sincs. — A 20 db arany jutalom egyhangulag az első szám alatti, 's következő jelű pályaműnek ítélte oda: „Itt az irás forgasátok — Érett észszel jőzanon. Kölcsey.” mint mely — a mellett hogy magyar jellemű 's a költemény szellemét leginkább megközelítő, a két főkvántatásigot is, t. i. a dallamegyszerűséget és hymusi emelkedettséget legszerencsésebben egyesíté. E mellett dicsérettel megemlítettöknek ítélteket következő pályaművek (13 közül hat) a 3ik szám alatti: „Isten áldd meg a magyart jó kedvvel, bőséggel. Kölcsey.” A 4ik szám alatti: „Szomorú a magyar nóta.” A 6ik szám alatti: „Szánd meg isten a magyart.” A 11ik szám alatti: „A ki a széppel köti össze a jót — az bölcs, az igaz poéta. Ez dicső érdem, 's ez

az égi bélyeg. A remek elmén. Berzsenyi.” A 12ik szám alatti: „Önérzés, te vagy a diadalmas bére, nem a díj. Kölcsey.” 'S végre a 13dik szám alatti: „Minden pályadícső, ha belőle házadra derül fény. Kölcsey.” jelmondatuak. — Ezen népmelódia, a nemzeti színház ének-és zenekara által betanultatván, nemsokára elő fognak adni; midőn a pályadíjnyertes és dicsérettel emített pályaművek jelű levelei felbontatván, a pályanyertesnek a díj is át fog adni. Pesten, június 16. 1844. Szígligeti titoknok.

Hírnap kalászk.

Pesti Hírlap. (362 sz.) 'Fiumei vasut' című vezércikkben tudtára adja olvasóinak: hogy a csomó oldva van, a vasut t. i. egészen Fiuméig a hegyeken át is mindenütt lehetséges. 'S erre vonatkozólag közli Wallau mérnök ur saját jelentését; a tervezet szerint a vasut ezen része maga Károlyvárostól Fiuméig a szükséges térmegvételekkel mintegy 6 millió forintba fog kerülni. Buzdítja a nemzetet, legalább a kamatbiztosításra. Egy másod cikkben jelentetik az 'Eco' után, hogy Fiume már vállalkozott, az az társaság alakult, mely a fiumei vasut építését magára vállalni kész, 's eziránt az országgyűléshez már folyamodott is.

Szerkesztő: Szenvey József.

HIVATALOS JELENTÉSEK

Csődök.

18579. Arad vármegye törvényszéke felírása szerint, Schmidt János pankotai lakos hitelezői csődületének határnapja f. é. augusztus 24re tüzetvén ki, perügyelőül Kotsuba Mihály tiszti alügyész. tömeggondnokká pedig Vörös Pál hites ügyvéd neveztetett. Költ pünkösztől 14. 1844.

18580. Mosony vármegye törvényszéke néhai Mileschitz Mária és néhai Veinritt János tömegök ellen csődöt határozván, az illető hitelezőknek megjelenésére f. é. augusztus 21ik napját tüzte ki határidőül, és mind Mileschitz Mária, mind pedig Veinritt János csődjére nézve ideigleni tömeggondnoknak Mieszl Ferencz esküttet, perügyelőnek pedig Heinrich Lipót tiszti alügyészt nevezte. Költ pünkösztől 14én 1844.

20301. Mosony vármegye törvényszéke jelentése szerint, néhai Ansheringer Lorincz tömege ellen a csőd elhatározatván, a hitelezők megjelenésére f. é. augusztus 21ik napja tüzetelt ki határidőül, 's tömeggond-

nokká Kroner János uradalmi ügyész, perügyelővé pedig Molnár Leopold tiszti alügyész neveztetett. Költ pünkösztől 28án 1844.

Csödszünetés.

21797. Soprony vármegye törvényszéke jelentése szerint, néhai Pottyondy Zsigmond és Bolla Sofia tömege ellen rendelt csödpör bíróság megszüneteltnek nyilatkozatott. Költ sz. Ivánhó 11én 1844.

22276. Pozsony vármegye törvényszékének jelentése szerint, Argay András táblbíró hitelezőivel barátságosan megegyezvén, az ellene rendelt csödpör megsünetelt. Költ sz. Ivánhó 11én 1844.

22277. A fiumei kormány tudósítása szerint Páner Péter fiumei kereskedő ellen kinyílt csödpör bíróság u. megsüneteltnek van nyilatkozatva. Költ sz. Ivánhó 11. 1844.

Kötelezvénysemisítési hirdetések.

22096. Beszterce városa tanácsának felírása következtében, egy még 1815ik évi június 17én 300 v. ft. ról ki-

adott, 's Hivay Sámuel szenedőleg, Drahon Gáspárt pedig keresőleg illető, lefizetett de időközben elveszett kötelezvény annak kitáblázatása tekintetéből országszerte környékeltetik. Költ sz. Ivánhó 11én 1844.

22097. Nográd vármegye jelentése szerint, Trsztyánszky Sigmund által Popovits János bécsi szabómester részére 368 p. ft. ról kiadott, állítólag kifizetett, 's elveszett kötelezvény megsemmisítésére f. é. april 27től számítandó egy évi határidő tüzetelt ki. Költ sz. Ivánhó 11én 1844.

Váltótörvényszéki idézés.

7445. Pallavicini Alfons, kinek idézetéséről az e végett kifizetett időig válasz nem érkezett, az ellene Cohn Abraham és fia által 9971 p. ft. 12 kr. 's járuléka iránt indított áruszerzés per tárgyalására f. é. július 2án reggeli 9 órakor e Váltótörvényszék előtt jelenjen meg. Költ Pesten a kir. e. b. Váltótörvényszék 1844. évi június 17én tartott üléséből.

Pesti terménytárunkban az országuton 2-2
ismét több utcai külön bejárásu és udvari raktár mint szinte föld alatti lerakóhely is van elhagyva, — továbbá gyapju, gabona, és más egyéb termény, mint szinte portéka, kávé és butorok lerakása szabott jutányos bérért a tariffa szerint akár megőrzés akár eladás végett elfogadtatik.

Előfizetési hirdetés

Religio és Nevelés
kath. egyházi folyóirat'ra,

mely melléklapjával, az 'Egyházi Irturalap'-pal együtt a bekövetkező második féltévben is szokott alakjában, nagy negyedrében, velinre nyomva, hetenkint kétszer, 's az eddigi előfizetési díj mellett (félévre: postán, borítékkal 5t. helyben négy ft peng.) fog megjelenni. Tárgyai 's iránya a kettős lapnak változatlanul az előbbiek maradnak. Az előfizetést minden honi es. k. postahivatalok elfogadják: az ország határain kívül járandó példányok iránt pedig a bécsi es. k. főpostahivatalnál rendelkezhetni. Előfizethetni helyben: **Budán** ugyan a szerkesztőségnél, krisztinavárosi **Kalmárfy-házban**; **Pesten** pedig **Hartleben** és **Altenburger** könyvkereskedésökben, a ráci utczában: hol a szerkesztőség számára alkalmitag küldött levelek is letétehetnek.

Igen érdekes!
E napokban elhagyta a sajtót 's alulit bizományában megjelent:
Irodalmi Areopag

Kritikák a magyar irodalom újabb művei felett, több tudós férfiak által írva. Ára füze 40 p. kr. **Kilian György** pesti könyvárus.

(*139) **Haszonbérleti hirdetés.**
A nagykálló Kállay család részéről közönségessé tetetik: mikép Nagy-Kálló mezővárosában minden kisebb kir. haszonvételeket, minők a bor-, pálinka-, hús-, szalonna-, sertéshús-méretés, ahoz való épületekkel, egymint: egy nagy vendégfogadóval a város közepén, és csinos táncsteremmel, több vendégszobákkal a fogadóknak külön szobáival, állás-és istállókkal ellátva — nemkülönbén a városban az ugynevezett Csókos koresmával, és nagy árendában lévő épülettel 's pinczével az árendás számára, és egy száraz malommal, — valamint öt országos, úgyszintén minden

2-3 héten tartatni szokott heti vásárokkal együtt július 29ik napján, ugyancsak Nagy-Kállóban, árverés után három évre kiadandók lesznek, e f. é. sz. Mihály napjától kezdve: a bérleni szándékozók a kifizetett határnapra illő bánatpénzzel ellátva ezennel meghivatnak. 2-3

(*145) **Árverés-hirdetés.**
Borsodmegyében kebelezett kir. alapítványi sajó-ládi uradalom részéről közhírré tetetik, hogy sajó-lád helysége határában folyó Sajó vizen ujonan felállítandó hidnak építése a felsőbb helyen jóváhagyott terv, és költség-felszámítás szerint, a kevesebbert vállalkozónak f. é. július 8án reggeli órákban a helyszínen (a hol is a terv és költség-felszámítás a tisztartói hivatalnál megtekinthetők) árlejtés után fog adni.
Az engedményezett költség e következők:
Acsmunka 1136 ft 30³/₄ kr. p. p.
Acsanyag 2952 ft 51 — —
Kovácsmunka 's anyag 172 ft 18¹/₄ — —
Lakatosmunka 's anyag 295 ft 45 — —
Ütök 's at. 175 ft — — —
Felügyelési költség 150 ft — — —

Az egész hid költsége 4882 ft 25 kr. e. p. ben A vállalkozni szándékozók tehát, a kifizetett határnapra, időre, és helyre, 10% bánatpénzzel ellátva ezennel meghivatnak. 1-3

(*146) **Árverési hirdetés.** 1-3
Ts Sághy László urnak ns Hevesmegyében kebelezett Dormánd helységében a csin-

(*144) **Jurikowich család** 2-3
tagjait ezzel értesitem, hogy az 1643dik évi június 7ikén Jurikowich Adam számára költ nemeslevél történetesen kezembe került, mi iránt velem bérmentes levelekben értekezhetnek. Kassán június 17én 1844.
Hammerberg László ügyvéd.

Gőzhajók járása Magyarországon.
Bécs és Pozsony közt: a „Duna” gőzös indul naponként reggeli 6 órakor Pozsonyból Bécsbe és visszaindul ugyanezen napon délutáni 4 órakor Bécsből Pozsonyba.
Pestről Pozsonyba és Bécsbe mindennap reggeli 7 óra 's 10 perczkor.
Pestről Mohács- és Eszékig minden esütörtökön regg. 4 órakor. Ezen gőzös Eszékéről pénteken regg. 8 órakor. Mohácsnak visszaindul 's innen szombaton regg. 2 órakor visszautatja i est felé folytatja.
Pestről Zimony- és Drenkováig minden kedden és pénteken regg. 4 órakor.
Pestről Győrvezd és Galacson által (az oláh részen) Konstantinápolyba június 14 és 28kán. Pestről Widdin-, Rustzuck- és Galacson által (a török részen) június 7 és 21kén.
Újvidék felé Tittelig való indulásuk majd tudtul fognak adni.
A t. cz. utazók ismételve kéretnek, hogy utjegyeket — mellyek az utazók kéjlemességük végett ez évben minden elindulásuk érvényesek — még a hajó elindulása előtti napon méltóztassanak váltani, ugyszinté utpogászaikat is térítvény mellett a hivatalban átadni.
BS A Pestről Pozsonyba és Bécsbe menő gőzösek a Buda városi lakosok kényelme végett ezen-
tul a bomba-térnél megállnak 's ott a t. cz. utazók felveszik. A nagyobb pogyászokat egy nappal előbb Pesten az úgyszóbanban térítvény mellett fel kell adni, és ha csak lehetséges, az utjegyeket is ott váltani. Az elindulási idő 7 óra után néhány percz. Pesten, majus 16ó 1844. A Gőzh. hiv.

Gabona-ár váltó garasokban.

	1844. jun. 21. pesti mérő	Tisztabuza	Kétezeres	Rozs	Arpa	Zab	Kukoricza
Pesten	110-135	75-90	65-72	54-58	52-56	—	88
Kassán	76-90	57-63	45-54	37-42	24-32	50-52	52
Szegeden	60-62	—	50	—	—	—	45
Baján	53-69	38-44	—	38-34	36	26-32	43
Ujvideken	60	45-47	—	32-34	—	—	44
Temesvárott	—	—	—	—	39-31	33	42
Pozsonyban	70-95	—	50	60-36	40-36	40-60	65
Nagyszombatban	82-90	—	50	62-36	37-30-35	—	—
Győrütt	66-80	45-52	—	50-38	—	52-58	—
Mosonyban	6-107	44-50	17	57-35	42-33-38	54-60	—
Sopronyban	—	—	—	58-45	47-43	69-71	—
Tokajban	—	—	—	36	—	26	40
Egerben	—	—	—	42	—	31	40
Uj-Becsén	80-90	60-75	—	—	30-35	—	45

Pé zkelet.

Bécs, jun 18án 1844.	pgő pénzben.
5 pcent. statuskötelezv. középára	111
1 pcent. " " " " " "	101
3 pcent. " " " " " "	77 1/2
1834ki statuskölesön (500 ft)	747 1/2
1839ki " " (250 ft)	313 1/2
1839ki " " (50 ft)	—
Bécsi bankköt. " (50 ft)	65 1/4
Bankrészevények darabja	1630
Eszterházy-sorsszám	58 3/4
Császári arany	102 3/4

Dunaviz-állítás.
Budán, 1844. jun. 21. reggeli: 9 10" 0" fölütt.